

**מה ענה מרן הגרי"ש
אלישיב זצ"ל כשנשאל
אם אפשר לברך עליו
'שחלק מחכמתו ליראיו'?**

לקראת שבועת מלכתא

dirshu@dirshu.co.il | לקבלת הגליון למייל:

תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה'

גליון מס' 388

פנינים לפרשת דברים

היה פעם מאן דהו ששאל את דודי זקני, עמוד ההוראה מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל, אם לברך עליו ברכת 'שחלק מחכמתו ליראיו'? הרב אלישיב הגיב בחיך: "לומר 'חכמתו' אולי, אבל 'ליראיו' מה שייך?..." והוסיף בענווה..

מאוצרותיו של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

אך הרב אלישיב לא שת ליבו לכל זאת, ולא נכנע לכל אותן הפרעות ומכשולות שהציב היצר בדרכו, וסילק אותן מלפניו אחת לאחת בגבורה. היו לו מטרות ברורות אליהן חתר בכל הכח וללא ליאות; לגדול תלמיד חכם ולדעת את כל מכמני התורה. שום קושי ושום הפרעה לא הניאו אותו מיישום מטרה זו.

סיפרו לי בניו הגאונים, שגם בשנים האחרונות כשהיה חולה, היו פעמים שהרופאים קבעו כי אין לו סיכויים להמשיך לחיות יותר מימים אחדים. אך מכח עמלו בתורה ניתנו לו חיים משמים מעל דרך הטבע. כאשר הגיע פעם רופא לטפל ברב אלישיב, בגמר הטיפול הוא התיישב ללמוד כאדם בריא עול לימים. הרופא לא האמין למראה עיניו: "אפילו איש צעיר מוכרח לנוח מעט לאחר הטיפול, וכיצד

כמלאך בין אנשים התהלך בינינו עד לפני שנים אחדות, דמות ענקית מדור הנפילים, עמוד ההוראה, מרן הגאון רבי יוסף שלום אלישיב זצ"ל. עצם הימצאותו בדור כה ירוד ושפל כדורנו, הרי זו זכות עצומה ומתנה טובה עבורנו. ממנו יכולנו ללמוד מהי עמלה של תורה עד כלות הכוחות, מהי ידיעת כל מכמני התורה על בוריין בבהירות ובעומק העיון, ובכלל, לקבל מושגים זעירים - כיצד נראו גדולי התורה האמיתיים בכל הדורות שהעניקו חמה בקומתם.

נדמה, כי הרב אלישיב היה הסמל והדוגמא הקולעת לבן אנוש בן דורנו, אשר היו לו את כל הסיבות הטובות לפטור עצמו מכל עול, ולשבת על זרי הדפנה בנחת ובשלוה בלי להתאמץ ולהתייגע. הרי כל כך הרבה הרפתקאות וקשיים עברו עליו עוד מימי עלומיו; במשך כל השנים תכפו עליו מחלות קשות שונות, שבקושי החזיק בהן מעמד. תמיד היה חלוש וצנום, ובעל בריאות רופפת במיוחד. כמה מילדיו הסתלקו על פניו בחייו בקטנותם, ואף הפרנסה הדחוקה הקשתה על מצבו.

באחד הספרים שנדפסו על הרב אלישיב עוד בחייו, מצוטטת בתו הרבנית מרת שרה רחל ישראלזון, המתארת את המצב בבית בשנות ילדותה: "אני אחי ואחיותי גדלנו כל הימים בצל הדאגה שמא ביום מן הימים נישאר יתומות מאב... לא פעם ולא פעמיים כבר ראינו בעיני רוחנו כי אלו הם 'הימים האחרונים' של אבא... הרופא ארונוב לימד את אחת הבנות הגדולות למדוד לאבא את הדופק, כדי שנוכל לעקוב אחר מצב בריאותו בעזרת עצמנו, ולא נזדקק להמתין עד בואו. כך שבעצם כל הוויתו היתה ניסי ניסים, ואריכות ימיו היתה מעל דרך הטבע ממש".

קשיש כמותו כבר מסוגל להתנדנד במלוא החשק והרענונות? -
אמר בהתפעלות.

כעין זה שמעתי מפי אחד הנכדים, כי לעת זקנותו היו פעמים שהיה
כה חלש, עד שלא היה בכוחו אפילו לכפתר את כפתורי החולצה, או
להחזיק גביע של מאה וחמישים גרם יין לכל היותר. אולם אחר כך
אזר כח ולמד במשך שלוש וארבע שעות ברציפות...

איך הוא היה מסוגל לכך? מהיכן הוא שאב את הכוחות הללו? הוא
ידע את סוד ההתחלה. גם כשהיה באפיסת כוחות הוא התחיל
לקרוא את הגמרא בחשק ובחיפזון, וכאשר ברגעים הראשונים
מתגברים, בהמשך זה כבר זורם הלאה.

שמעתי מעדי ראייה, כי ישנו תיעוד מוסרט בו נראה הרב אלישיב
בשנותיו המבוגרות לומד בביתו לפנות בוקר. התיעוד נמשך דקות
ממושכות ונעשה כמוזן שלא בידיעתו. הוא נראה מתנועע על
הגמרא שלפניו במרץ נעורים, כשקולו הנעים נשמע ברקע. הוא
מסביר לעצמו בדרך של 'משא ומתן' את כל ה'שקלא וטריא' של
הגמרא, כאילו הוא לומד עם חברותא. מקשה ומתקן, מסביר
ומסכם, מעיין ומפשט, עד שהדברים יוצאים מחוורים כשמלה.

המראה כשלעצמו מעורר ומלהיב, לחזות בזיו פניו של הרב אלישיב
בחדרי משכיותיו, לומד בשקידה ובמתקנות. אך חדי עין האירו
נקודה נוספת שניתן ללמוד מתיעוד זה, על המלחמה הפנימית עמה
התמודד גדול הדור בעת לימודו:

באותו תיעוד נראית מעטפה מסויימת, מונחת על גבי שולחנו של
הרב סמוך אליו, ובשלב מסויים כאשר הרים את עיניו מן הגמרא כדי
לחשב את מה שקרא עד עתה, הבחין בה. הוא הרים אותה והתבונן
בגבה לראות למי היא ממוענת, אך מיד הניח אותה והמשיך ללמוד.
לאחר כמה רגעים הוא שוב הרים את המעטפה והביט בצידה השני,
היכן שמופיע שם השולח. לפי תגובתו היה נראה כי הוא מתלבט
אם לפותחה כעת או לא. אך לאחר רגע כמימרא התעשת, זרק
את המעטפה קדימה עד לסוף השולחן, כדי שלא תהיה בהישג ידו,
והמשיך להתמיד בנעימות וערבות מיוחדת.

מדהים! כך עד זקנה ושיבה הוא נלחם כארי, לא נתן לעצמו שום
הנחות וקולות, וגבר על כל פיתוי ונסיון של היצר הרע להסיח
את דעתו מן התורה. זה היה סוד הצלחתו של הרב אלישיב. כל
תהפוכות הזמן לא יכלו לו! שום קושי לא הכניע אותו! אדרבה, זה
גרם לו לעליה נוספת, להוסיף שקידה על שקידתו.

ידידי ומכובדי הגאון רבי צבי אליאך שליט"א סיפר לי, שכאשר

נפטרה אשתו הצדקנית ע"ה, הוא עלה לביתו של הרב אלישיב,
וביקש מהרב אלישיב שיברכו שגם במצב החדש שנוצר אצלו כעת,
הוא יוכל להמשיך להרביץ תורה הלאה ביתר שאת ועוז.

הרב אלישיב הגיב במלוא הפשטות והכנות, תשובה כה אופיינית לו:
"מה השייכות בין הדברים? מדוע זה עלול להפריע?!" לדידו, אין
כל סיבה שאמורה להפריע לאדם ללמוד תורה ולהתקדם בעבודת
השם, אם הוא באמת רוצה ומעוניין בכך. אכן, לפעמים זה קשה
יותר ולפעמים זה קל יותר, אולם בהחלט זה אפשרי. "אין דבר
העומד בפני הרצון".

הרב אלישיב היה בזה בבחינת 'נאה דורש ונאה מקיים'. בני המשפחה
סיפרו, כי בימיה האחרונים של אשתו הרבנית הצדקנית מרת שיינע
חיה אלישיב ע"ה, היא הביעה כל העת את חששותיה מה יהיה עם
בעלה הגדול, ומי ידאג לו ולצרכיו. הרי הרבנית ע"ה היתה רעיה
מסורה ביותר, שנטלה על כתפיה את כל עול הבית בשלימות, וגם
דאגה למנוע ממנו הרבה טרדות והפרעות.

אני זוכר שלפני ארבעים שנה, כאשר דפקו בבית בסימטת חנו,
כדי לשאול בדבר ה' זו הלכה, ברוב הפעמים היא היתה מפנה את
השואלים לרבנים אחרים: "לכו אל הרב וייס (ה'מנחת יצחק') ברחוב
שטראוס, או לרב פישר ב'זכרון משה', הם עונים בהלכה". וכשאחד
השואלים אמר לה פעם כי זה ענין של פיקוח נפש, היא השיבה
בשנינות: "להפסיק את בעלי מלימוד - זו גם שאלה של פיקוח
נפש!". כך היא חשה באמת!

ואכן, הסתלקותה העיבה מאוד על רוחו של הרב אלישיב, והרגישו
היטב בצערו וביגונו העמוק על הסתלקות אשת נעוריו. עובדה
שגרמה לבני המשפחה לדאגה וחשש - כיצד ישפיע עליו הדבר
לאחר סיום ימי האבל. אולם למרבה הפלא, למחרת הוא חזר לסדרי
לימודו עם כל הרענונות והחשק, כאילו לא אירע דבר.

התגברות, ועוד התגברות, ועוד התגברות - הן שהצמיחו את הרב
אלישיב!

היה פעם מאן דהו ששאל את דודי זקני, עמוד ההוראה מרן הגרי"ש
אלישיב זצ"ל, אם לברך עליו ברכת 'שחלק מחכמתו ליראיו?' הרב
אלישיב הגיב בחיך: "לומר 'חכמתו' אולי, אבל 'ליראיו' מה שייך?..."
והוסיף בענווה: "אילו היית זוכה להכיר את זקני ה'לשם' ולהבחין
מעט בשגב קדושתו, או בעוצם יראת השמים של הרב מטשיבין,
בטוחני כי לא היית שואל אותי שאלה כזאת..."

(מתוך הספר 'אוצרותיהם אמלא')

גליון 'לקראת שבת' יו"ל בחסות
'אמונה וחסד' דפוס וכריכ"ה בע"מ 02-6715501

זיכוי הרבים בהפצת גליון זה
לעיי"נ הרה"ח בנימין ב"ר דוד צבי רוזנטל זצ"ל
נלב"ע ר"ח אב תשע"ו

"הכרתי אדם שידע ללמוד הרבה מאוד, אבל היו לו מידות רעות מאוד. שאלתי את מרן החזו"א, הרי האיש הזה היה מבאי ביתו - למה אינו מוכיחו על המידות הרעות? ענה לי מרן החזו"א שלאדם בן 70 אי אפשר לומר מוסר". בתוך שיחותיו המרובות גילה לו מרן החזו"א, שהוא שונא התנהגות גאוותנית

מרן בעל 'שבט הלוי', רבי שמואל הלוי ואזנר זי"ע, על מסורת ההוראה שקיבל ממרן החזו"א זיע"א

"הבו לְכֶם אֲנָשִׁים חֲכָמִים וְנִבְנִים" (דברים א', י"ב)

בן שלוששים וארבע היה רבינו בעל 'שבט הלוי', כשנתמנה לרבה של 'זיכרון מאיר'. סמוך להתמנותו של רבינו, עבר מרן ה'חזון איש' להתגורר בקצה שכונת 'זיכרון מאיר', ברחוב 'חזון איש' דהיום. בכל יום היה יוצא לטייל לצרכי בריאותו בפרדס ברמן, עד לקצה בית העלמין, כשרבינו היה מתלווה אליו ומלבן עמו הלכות חמורות. העיד, הגאון רבי חיים מאיר הלוי וואזנר, גאב"ד זיכרון מאיר זצ"ל: "באותן שנים נקשרה נפש אבא מורי בנפש מרן ה'חזון איש', והיה יושב הרבה ודן עמו בענייני הלכה. מרן ה'חזון איש' העריך ביותר את שקידתו של אבינו ואת גדלותו בתורה, והיה מרבה להשתעשע עמו בתורה".

כשהתפלאתי לשמוע תשובתו שאינו יודע, אז אמר לי שלא לדעת - זו גם דרך בתורה, רש"י הק' כותב בעשרים מקומות בש"ס שאינו יודע לפרש. וגם ר"ע איגר זי"ע בגליון הש"ס עמ"ס ברכות (דף כה) מונה את כל המקומות בש"ס בהם כתב רש"י שאינו יודע. ורגיל אני לומר: וכי הרעק"א חפץ בבזיון רש"י? אלא רצה ללמדנו יסוד לדורות, שגם רש"י הק' כשלא ידע כתב שאינו יודע...

שיח הלכה

שאלות שונות שבאו לפני מרן ה'חזון איש' היה מצינן לפני רבינו ברשימותיו שנדפסו בספר 'מעשה איש' (ח"ו): "זכיתי לישא וליתן הרבה פעמים בהלכה ומשא ומתן גמרא, והרבה פעמים שאל אם הרני מסכים לדבריו". זאת ועוד, "היתה פעם שאלה איזמה של הריגה בשוגג על ידי פקוח נפש, וביקש אותי לעיין איתו יחד לברר הפסק". נראה שכוונתו הייתה למעשה הבא: היה זה כאשר נהג שאיבד את בלמיו תוך כדי נסיעה, וכעת ניצבו בפניו שתי אפשרויות מרות: להסיט את הרכב לכיוון קבוצת אנשים ואז ינצל, אולם אנשים שם יהרגו, או להפנות את הרכב לכיוון התהום, ואז ייהרג הנהג לבדו, כיצד עליו לנהוג. ובדיון על שאלה זאת, ניתן למצוא הן ב'חזון איש' (סנהדרין סימן כ"ה) והן ב'שבט הלוי' (ח"ו סקי"ב). על אחת מאותן פעמים בהן ביקש מרן ה'חזון איש' לשמוע את דעת

סיפר תלמידו הרה"ג רבי יצחק וייס: "רבינו אמר לי שמרן ה'חזון-איש' הוא רבו מובהק לכל דבר, וממתי שהגיע לבני ברק עד פטירתו של מרן החזו"א זצוק"ל, במשך כ-7 שנים, היה מדבר איתו בכל נושא שהיה לו, והיה מתייעץ איתו בכל דבר ודבר.

"ואמר לי, שמרן החזו"א לימד אותי איך ניגשים לכל ענין, ואיך מעמידים הלכה למעשה, והוא גם לימד אותי לחשוב ולהורות לבד. ומסופר (דברי אפרים עמ' ת"ק) שפעם שאל אותו רבינו אם יש שאלה על דבר שאינו בנמצא בשו"ע בפירוש, מה עושים ואיך פוסקים בזה? ואמר לו מרן ה'חזון איש' שפוסקים על ידי נקודת היהדות שיש בלב". רבינו אמר בחנוכת בית ההוראה שע"י ביהמ"ד 'קהל חסידים' בקרית הרצוג בני ברק, שמורה הוראה - צריך שיהיה לו חוש בהוראה, זה חוש מיוחד. היו תלמידי חכמים גדולים 'בקיאים ויודעים', אבל את חוש ההכרעה לא היה להם. צריך להיות חוש ההכרעה, שמה שמותר שלא יתביישו לומר שמותר, ומה שאסור שלא יתביישו לומר שאסור, ושלא יתביישו לומר שאינם יודעים.

רבינו הוסיף ואמר: היו לנו כמה פעמים שיחות עם מרן החזו"א זי"ע, לפני למעלה מחמישים שנה, דיברתי עמו הרבה, והיתה לו הנהגה שמתי שלא ידע אמר שלא יודע. ולא ניסה לדחוק וכדו', היתה למרן החזו"א דרך מיוחדת, הוא לא היה מחמיר ולא מיקל בתורה, אלא פסק רק כפי מה שהיה נראה לו בתורה הקדושה, וכמה וכמה פעמים שאלתי שאלות, וענה לי שאינו יודע.

הוא סיפר לי: "קניתי שקית אורז רגילה קשקשתי על כל גרגר אורז בטוש של יהלומנים, ומכרתי אותו כסגולה. מהמכירות הללו הרווחתי שישים אלף דולר! ההתעסקות עם הגרמנים הארורים הביאה אותי לתייה גדולה על משמעות האדם"

הגה"צ רבי אריה שכטר זצ"ל על הסיבות לעיכוב הגאולה

"יָדַע שׁוֹר קָנְהוּ וְחִמּוֹר אִבּוֹס בְּעֵלְיוֹ יִשְׂרָאֵל לֹא יָדַע עַמִּי לֹא הִתְבּוֹנֵן"
(מתוך ההפטרה)

פירש רש"י (ישעיהו א, ג): "ישראל לא ידע - לא אבו לידע, ועמי לא נתן לב להתבונן".

הוי אומר, שהבעיה העיקרית שלנו היא חוסר התבוננות. ואם זו הבעיה בימים רגילים, על אחת כמה וכמה בימי בין המצרים. הקושי מתחיל בכך שאין לנו מושג איך היה עם ישראל נראה בזמן שבית המקדש היה קיים. לא טעמנו מעודנו את הטעם הנפלא הזה, וממילא איננו יודעים די הצורך על מה להתאבל ועל מה לבכות. לכן חשוב מאוד שנקבל מושג על מה שהתרחש שלוש פעמים בשנה, כשכל עם ישראל על לראות ולהראות פני ה'.

כשעלו לבית המקדש בשלושת הרגלים, היה עליהם להתכונן לכך כראוי, לטהר את לבבותיהם, לצרף את נשמותיהם, ולנקות את ידיהם מכל חטא ועוון. הרי הם עמדו לראות את פני ה', ואיך אפשר לבוא אל המלך בלבוש שק, עם כל הלכלוך והזוהמה? הרי אי אפשר להתחבא מפניו, הרי אי אפשר להסתיר ממנו מאומה. הכל גלוי וידוע לפני ה', ואין נסתר מנגד עיניו, אפילו מחשבות אדם ותחבולותיו. כך גרמה מצות העליה לרגל ליישר את העקמומיות שבליבות כל ישראל.

בבואה דבבואה של ענין זה מצאנו אצל החסידים שהיו באים להסתופף בצל קורתם של גדולי וצדיקי הדורות. לא היו להם פנים להיכנס אל הקודש פנימה עם כל הזוהמה וחולין שעליהם. "חכמת אדם תאיר פניו", וגם להפך... הם ידעו שהצדיק רואה עליהם בעיניו החודרות את מצבם הרוחני. על כן לפני שנכנסו לחדרו היו מזככים ומטהרים את נפשם. היו חסידים שהיו באים אל רבם כשכובעיהם מוטים לפנים, כדי שהאדמו"ר לא יתבונן במצחיהם, ויראה את עוונותיהם. מאידך היו חסידים שהיו באים אל רבם דווקא כשמצחיהם מגולים, כדי שישגלה את עוונותיהם, ויורה להם כיצד לתקנם.

בזוהר הקדוש מובא שעל מצחו של אדם רשומות כל עשרים ושתיים האותיות. וכשאדם חוטא בחטא כלשהו אחת האותיות מחשיכה. **בכתבי האר"י** מובא שהאר"י הקדוש היה רואה את האותיות שעל מצחו של האדם, ויודע את חטאיו ופגמיו.

מסופר על אחד מתלמידיו של האר"י שבא לפני רבו אשר אמר

לו כי הוא רואה עליו שיש לו פגם של גזל. נבהל התלמיד, הוא לא ידע מה פשר הדבר, הרי הוא נזהר מכל דנדוד ואבק של גזל. אבל אם רבו הקדוש מעיד עליו, בוודאי יש דברים בגו. מה עשה? הלך ופרסם בכל העיר צפת שאם יש למישהו איזו טענה ממונית עליו, ולו הפעוטה ביותר, שיואיל לבוא ולהשמיעה בפניו.

כעבור זמן באה לפניו אשה ואמרה לו: לפני זמן קנית אצלי דבר מה. נקבתי בסכום מסויים, אך עמדת על המיקח והורדת לי שתי פרוטות. אמנם הסכמת להנחה, אך לא בלב שלם. עניה מרודה אני, ושתי פרוטות יקרות בעיני. אלמלא היית אדם חשוב לא הייתי מוותרת עליהן".

שילם התלמיד את שתי הפרוטות, ביקש ממנה מחילה, והלך אל האר"י הקדוש אשר הביט בו ואמר: "אתה זך ונקי".

במאמר מוסגר נביא כי **רבינו יונה** מבואר בספרו "**שערי תשובה**", שאדם כזה שהבריות מתביישות להפר את דברו, אל לו לבקש מהן שיעשו למענו טובה קטנה או גדולה, משום שלא נעים להן לסרב לבקשתו. ואם עבר וביקש הריהו בכלל האיסור: "ובאחיכם בני ישראל איש באחיו לא תרדה בו בפרך" (ויקרא כה, מו) רבינו יונה מוסיף ואומר שאל לו לבקש מאנשים "אפילו לחמם לו צפחת מים או לצאת בשליחותו אל רחוב העיר לקנות כיכר לחם".

גם בדורות האחרונים היו בינינו אנשים גדולים שהיו בעלי כח ראייה מיוחד. אני זכיתי להסתופף בצילו של ה"חזון איש" זצ"ל במשך כעשר

פעמיים בחיי נכנסתי אל ה"חזון איש" באופן פתאומי, בלי הכנה, ושמתי לב שהוא לא קיבל אותי כמו תמיד. הוא הסתכל עלי במשך זמן, הסתכל והסתכל. זה היה נראה לי כנצח ואז הוא שאל אותי: "ווער איז דאס?"

ניגש אליו ושאל את שאלתו. רבי חיים הזהיר אותי שלא יאשר בשום אופן את ביצוע הניתוח, וברך אותי שבנו עוד ירוץ על שתי רגליו כאחד האדם.

האב חזר לבית החולים והודיע לרופאים כי הוא מסרב לחתום על כתב ההסכמה לניתוח. הרופאים הזדעזעו: "אתה משוגע לחלוטין! בלי ניתוח הבן שלך ימות!" אך האב לא התרגש מדבריהם, והודיע להם שהלך לשאול רב, וזו היתה התשובה שקיבל. לא חלף זמן רב, והבחור המשותק החל להניע את ידיו ורגליו. בתחילה התכחשו הרופאים לשיפור במצבו של החולה, וטענו שאלו תנועות לא רצוניות, אך תוך ימים ספורים התברר הנס לעיני כל. בסופו של דבר קם הבחור על רגליו והחל לרוץ כאחד האדם.

"למרות הנס הברור עדין לא חזרתי בתשובה", המשיך הנהג בסיפורו. "נסעתי לאמריקה ולאירופה, ותוך זמן קצר הרווחתי שלוש מאות אלף דולר. את שישים אלף הדולרים האחרונים עשיתי בגרמניה, שם הצלחתי למכור שקית אורז בשישים אלף דולר. איך עושים דבר כזה? קניתי שקית אורז רגילה קשקשתי על כל גרגר אורז בטוש של יהלומנים, ומכרתי אותו כסגולה. מהמכירות הללו הרווחתי שישים אלף דולר! את ההתעסקות עם הגרמנים הארורים הביאה אותי לתהייה גדולה על משמעות האדם. ראיתי מולי אנשים בהמיים, ונחרדתי לאפשרות שגם אני אהיה כמותם. חקרתי ובדקתי את הדברים לעומקם, עד שזיכה אותי ה' יתברך לחזור בתשובה שלמה, ואחר כך למצוא את זיווגי - אשה יראה וכשרה".

בתום הנסיעה ביקשתי מהנהג את מספר הטלפון שלו ודרכינו נפרדו. קיוויתי לשמור איתו על קשר, ואלם לצערי אבד לי המספר. חלפו שנים עשרה שנה, ושוב הזדמנתי לאופקים למסירת הרצאה נוספת. הימים היו עשרת ימי תשובה, וביקשתי לעורר את הציבור. באותם ימים עבר רבי חיים גריינמן סבל נורא. הוא נפל ושבר את צלעותיו, וחווה יסורי תופת. במשך כל אותו זמן הוא היה יושב כפוף

שנים, מגיל שש וחצי ועד גיל שש עשרה וחצי. לא פעם הייתי עד לכח הראיה המיוחד שלו. הוא היה קצר רואי ונזקק למשקפי ראייה, אבל כח הראיה הרוחני שלו ירד לשיתין. בכל פעם, לפני שנכנסתי לחדרו, היה לבי מתמלא יראה גדולה, יראת כבוד ויראת רוממות. לא היה שייך להיכנס אליו בלי הכנה מוקדמת של התעוררות ותשובה. לפעמים הייתי הולך לטבול במקווה, ורק אז הייתי נכנס אל חדרו. הדיבור עמו היה באימה וביראה, ברתת ובזיע ממש.

פעמיים בחיי נכנסתי אל ה"חזון איש" באופן פתאומי, בלי הכנה, ושמתי לב שהוא לא קיבל אותי כמו תמיד. הוא הסתכל עלי במשך זמן, הסתכל והסתכל. זה היה נראה לי כנצח ואז הוא שאל אותי: "ווער איז דאס? אריה. (מי זה? אריה?) לא הכרתי אותך..."

איך אעז להראות לפניו עם פנים שכאלו?

כעת נחזור לתיאור הזמן שבית המקדש היה קיים. הבה נתאר לעצמנו יהודי שפתח במחלוקת עם שכנו לבנין. המריבה התלהמה מיום ליום, וכל השכנים הצטרפו אליה, כשחלקם מצדדים בשכן האחד, וחלקם מצדדים בשכן השני. ההמשך התגלגל ככדור שלג. ריבים בין משפחות, ריבים בתוך המשפחה, ואפילו מקרה של גירושין, רחמנא ליצלן! כאשר בשדה קוצים התפשטה המריבה לבניינים הסמוכים, לרחובות הקרובים והרחוקים, עד שנגרם חורבן לעיר כולה.

והנה הגיע זמן הרגל. היהודי שפתח במריבה נדרש לעלות לרגל לבית המקדש. הוא לא יכול להתחמק מהחובה הזאת, ושאל את עצמו: "הרי הקב"ה יודע שאני גרמתי לכל האש הגדולה הזאת! איך אעז להראות לפניו עם פנים שכאלו? אין לי ברירה אלא לפייס את שכני ברבים, ולשכך את אש המחלוקת שבווערת בעיר במלוא עוזה!" ועתה, לאחר שנאלץ היהודי לבקש את מחילת רעהו ברבים קבל עם ועדה, הוא יחשוב עשר פעמים לפני שימהרה להתלקח ולהתרגז ולפתוח במריבה חדשה. נמצא שהעליה לרגל עשתה שפשוף רציני למידות, וגרמה לחשבון נפש עמוק ואמיתי בלי לעגל פינות...

סיפורי השגחה מחדירים יראת שמים

מרח"חזון איש" זצ"ל אמר לאחי שכדי להחדיר בילדים יראת שמים, יש לספר להם סיפורי השגחה פרטית המחזקים את האמונה. והאמת היא שהחיים שלנו מלאים בסיפורים כגון אלו.

לפני כחמש-עשרה שנה נסעתי לאופקים למסור הרצאה. הנהג שהסיע אותי, יהודי בעל פאות ארוכות, סיפר לי בדרך את סיפורו האישי. בצעירותו הוא חטף בפתאומיות דום לב, ואושפז בטיפול נמרץ במצב קשה ביותר. הרופאים המליצו להוריו לנתח אותו כדי להציל את חייו.

"הניתוח אמנם יפגע בו, הוא יהיה משותק בפלג גופו התחתון, אך אין ברירה אחרת!"

אביו לא היה דתי, אך למרות זאת הוא החליט לנסוע לר' חיים גריינמן זצ"ל ולהוועץ בדעתו. במוצאי שבת הוא המתין מחוץ לביתו של רבי חיים. ולפנות בוקר, כשרבי חיים יצא לתפילת ותיקין, הוא

כשהיה ר' זלמן פוגש ביהודים אשר ללימודם ולתפילתם נלוותה תנועה של עצבות ומרה שחורה, היה פותח בפניהם את ה'שולחן ערוך' (אורח חיים סימן א'), ומראה להם: "ראוי לכל ירא שמים שיהא מיצר ודואג על חורבן בית המקדש", והנה מוסיף ה'מגן אברהם' מיד: "אבל התורה והתפילה תהיה בשמחה!"

השמחה הגדולה בעבודת ד', של הגה"צ רבי זלמן בריזל זצ"ל

"טַרְחָכֶם וּמְשַׂאֲכֶם וְרִיבְכֶם" (דברים א', י"ב)

"אז מק'ען זיין פריילאך, פאר וואס ד'ארף מען זיין פארקערט?" [אם יכולים להיות בשמחה, מדוע זה צריכים להיות ההיפך?] - היתה זו שאלתו התמידית של ר' זלמן, שאלה שאין עליה תשובה כלל... מקור השראה של שמחה היה האיש ר' זלמן, שופע היה שמחה ואושר בכל רגע, ועצבות כלשהיא מעולם לא עברה את מפתנו. כסדר היה מתהלך בין הבריות כשצהלתו מאירה את פניו, ודי היה בהבטה בעלמא בפניו הקורנות של ר' זלמן, כדי להתמלא בשמחה. כשהיה ר' זלמן פוגש ביהודים אשר פנים נפולות להם, היה פונה אליהם ושואלם:

"הגידו נא לי - האם הפסדתם משהו מהריבוננו של עולם? ... אני לא הפסדתי ממנו אף פעם!", היה מפטיר בבת שחוק, וכמו זריקת עידוד הייתה מוחדרת בנפש כל השומעים.

ככה יעשה ר' זלמן כל הימים. בכל מצב בחיים, מוצא הוא רק את הטובה הגנוזה בו, ושואב הוא משם שוב רק מלוא חופניים חיזוק ושמחה.

עם מילים אלו, בצירוף חיכוך הרחב היה מפזר כל עצב, וממיסו לאין. "לייבעדיק און לוסטיג", הייתה מילתו על לשונו תמיד.

כאשר היו כאלו אשר ניסו להצטדק לפניו על מיעוט שמחתם, מחמת מצבם הרוחני הרוד, מיאן ר' זלמן לכך, ודחה את דבריהם בתוקף.

"ומה בכך?", תמה. "גם אצלי מבקר הוא ה'בעל דבר' ואומר לי: 'זלמן, מה יהיה איתך? הרי אתה כך וכך, ומה יהיה אם כן התכלית ממך?' ... כך מנסה הוא תמיד לשבור את רוחי.

"ומה אני עונה לו לאותו 'בעל דבר'?"

"אמת ויציב! אכן אני כך וכך, ובבקשה עשה בי כטוב בעיניך על כל מעללי הרעים... אבל אם את השמחה חפץ הנך לקחת ממני? לא ולא! עד פה כי תבוא! על זאת לא אשמע לך לעולם!..."

ובדבריו המתוקים מדבש, היה ר' זלמן מטעים ואומר:

שאלוהו תלמידיו לרבי הקדוש רבי זושא מאניפולי ז"ע:

"מדוע זה מרבה הרבי לרקוד כל כך?"

ענה להם הרבי ר' זושא:

"משום שאינני ראוי שהארץ תחזיק אותי! ולכן אני רוקד כאן וקופץ לשם, קופץ משם ובא לכאן, ואיני נשאר לעמוד על מקומי"...
"הרי לנו" - הוכיח ר' זלמן - "שככל שהאדם חש יותר בשפלות עצמו, הרי שיותר יש לו סיבה לרקוד..."

"וכל שכן אנחנו, שאין לנו באמת כלום, כמה צריכים אנו הרבה לרקוד ולהתרומם אל השי"ת, לבטא כי איננו ראויים להלך על הארץ, ואין לנו כלום מבלעדיו ית'..."

עיתים יאמר ר' זלמן:

"אם אין לי באמתחתי מאומה, כלום גם 'שמחה' לא תהיה לי!..."
ודבריו היה מתבל בסיפור נפלא אודות חיילי הצאר ניקולאי, סיפור אשר שמע מרבו, הרה"ק רבי אברהם אלימלך מקארלין ז"ע:

פעם אחת עמד הצאר ניקולאי לבקר באחד ממחנות הצבא שלו. החיילים הרבים ניצבו הכן במסדר כבוד קפדני, וחיכו בדומיה לבואו של הצאר המהולל. שעות ארוכות המתינו החיילים מתחת לשמש הקופחת על ראשיהם, ופלגי זיעה ניגרו מגופם.

בסמוך למקום המסדר זרמו מימיו של נהר גדול, והשכשוך במימיו הקרים, היתה באותה שעה משאת נפשם של כל החיילים... אך מי הוא זה אשר יסתכן בנפשו להיכנס אל הנהר, כשהצאר הגדול עומד להופיע בכל רגע?

אולם חייל אחד היה, אשר כשל כוחו מלסבול את החום הנורא. הלה

"אז מק'ען זיין פריילאך, פאר וואס ד'ארף מען זיין פארקערט?" [אם יכולים להיות בשמחה, מדוע זה צריכים להיות ההיפך?] - היתה זו שאלתו התמידית של ר' זלמן, שאלה שאין עליה תשובה כלל...

גדולה, עד שהקרקע מתחתינו גם כן תרקוד!..."

כאלו היו משימותיו ויעדיו אשר הציב לעצמו, ובעבודה עקבית ונחושה חתר להגיע אליהם, כי אמונה תמימה ופשוטה היתה לו בכל דברי הצדיקים הקדושים, אשר הציבו את השמחה כיסוד מרכזי בחייו של כל איש ישראל.

ישמח ישראל בעושיו

יסודות נאמנים ביסס לו ר' זלמן בעולמו, אשר עליהם השתית את אשרו הנצחי. ליבו היה תמיד מלא וגדוש ברגשות עזים של אהבת הבורא, אשר אותה השריש בקרבו בעבודת חיים בלתי פוסקת. ר' זלמן רואה בעיניו שכלו כבמוחש את השגחת השי"ת על כל צעד ושעל, את טובותיו וחסדיו אשר מלווים אותו ללא הפסק, ופיו אינו פוסק מלהלל ולהודות לו ית' עליהם.

לעומת זאת, מתבונן הוא תמיד באפסיותו של בן אנוש, ומכיר בדלות כוחותיו של האדם, מה הוא ומה חייו, וכשניגודים קיצוניים אלו עומדים וניצבים לנגד עיניו, כלום יוכל שלא להיות בשמחה?! רגיל היה ר' זלמן לחזור בשמו של האדמו"ר הזקן ה'בית אהרן' מקארלין זי"ע, על מה שאומרים בכל יום בתפילת שחרית: "אבל אנחנו... - עדת יעקב בנך בכורך, שמא הבתך שאהבת אותו ומשמחתך ששמחת בו קראת את שמו ישראל וישורון".

משל לאב שהיו לו עשרה בנים. כולם אהובים וברורים, מוצלחים ומוכתרים במעלות טובות ויקרות. שמחתו של אב זה - הלא אי אפשר לשער כלל, ובוודאי לבו מוצף תמיד ברגשי אושר, שמחה והודיה להשי"ת על כל הטוב אשר גמלו.

לעומת זאת ישנו אב אשר חננו הקב"ה רק בבן אחד, אחר ציפייה של שנים רבות וארוכות. גם בן יקר זה עשה חיל ונתעלה למדרגות רמות, לשמחת לבו של אביו, אולם בוודאי אין שמחתו של אב זה מגיעה כלל לשמחתו של האב אשר רווח נחת מעשרה בניו הטובים

חמק בשקט מן השורה, פשט בגדיו בזריזות, וקפץ לתוך הנהר הקר לקרר עצמו מהחום הלוהט. אך מה ביש היה מזלו, כאשר באותו רגע בדיוק נשמעו תרועות שיירת הקיסר, הבאה וקרבה במהירות הבזק...

משהבחין החייל בדבר, לא נותרה בידו שהות להתלבש, וכך, כשרק כותנתו לעורו, זינק מהנהר והתייצב עד מהרה במקומו בשורה...

ברוב חשיבות החל הצאר לסקור את המסדר המופתי של חייליו הנאמנים, והנה צדו עיניו את המראה הנבזה והמביש של החייל הלזה. כהרף עין הבין הצאר מה בדיוק אירע עם החייל הלזה, אולם תמיהתו גברה - מדוע ראה החייל להתייצב חזרה בשורה, בצורה כה נבזית?!

תיכף ומיד שלח הצאר לקרוא את החייל אליו, ודרש הסבר למעשהו התמוה.

קד החייל קידה למלכו וכשדמענו על לחיו אמר: "מלכי היקר לי מאד! הן עוולה אחת כבר עשיתי - בכך שפניתי להתקרב בנהר, ובושתי ונכלמתי על כך מאד, אך, האם משום כן אעשה עוולה נוספת, ולא אחלוק למלכי את הכבוד הראוי לו?! - די לי במה שעשיתי כבר, לכל הפחות מעתה אעשה לכבודו כל מה שביכולתי!..."

"כן גם אנחנו", סיים ר' זלמן. "גם אם אנו שרויים בשפל המדרגה בעבודת ה' יתברך, מעשינו מקולקלים ביותר, אבל הטענה היא טענה - - וכי משום כך לא ניתן למלכינו את הכבוד המועט שעדיין בכוחנו לתת לו?!"

- "לאמיר כאטש זיין בשמחה!..." [- לכל הפחות, הבה נהיה בשמחה!]

כשהיה ר' זלמן פוגש ביהודים, אשר ללימודם ולתפילתם נלוותה תנועה של עצבות ומרה שחורה, היה פותח בפניהם את השולחן ערוך' (אורח חיים סימן א'), ומראה להם את פסק המחבר: "ראוי לכל ירא שמים שיהא מיצר ודואג על חורבן בית המקדש", והנה מוסיף ה'מגן אברהם' מיד: "אבל התורה והתפילה יהיו בשמחה!".

כלומר, גם העצב הגדול והאמיתי ביותר, עדיין אינו מצדיק להכניס פירור אחד ממנו לתוך התורה והתפילה.

אנשים רבים אשר נכנסו אצלו לבקש עצה ותושיה בדרכי העבודה, היו זוכים קודם כל להקדמה קצרה:

"ראשית כל, נאר שמחה! נאר שמחה!"

ורק משהובטח כי ריח של מרה שחורה כבר אין כאן, או אז היה פונה להתמקד בענין המבוקש.

היה ר' זלמן מפזם בנעימה שובת לב: "וישמחו כל חוסי בך לעולם ירננו", כשהוא מטעים ומדגיש - 'לעולם ירננו, לעולם ירננו'. כלומר - לעולם יש להיות בשמחה, בכל עת ובכל מצב!

המשפיע, הגה"צ רבי צבי מאיר זילברברג שליט"א, אשר התאבק רבות בעפר רגליו של ר' זלמן, סיפר את אשר ר' זלמן אמר לו פעם תחת אחד השיחים:

"כשהיינו אברכים קבלנו על עצמינו, שהשמחה שלנו תהיה כל כך

אחד השקרים הגדולים ביותר שקיימים בעולם, הוא מה שנקרא 'ספרי היסטוריה'. אנו קוראים ורואים את התיאורים על העניות הקשה של אותם יהודים בעיירה של פעם - אבל אין בתיאורים אלו כל מושג, על היופי והשמחה של כל יהודי פשוט בתוך העניות שלו...

הגה"צ רבי שמשון פינקוס זצ"ל, על אמונה ובטחון בהקב"ה

"לא תִירָאוּם כִּי ד' אֱלֹהֵיכֶם הוּא הַנִּלְחָם לָכֶם" (דברים ג', כ"ב)

מסופר בשמו של ה'בית הלוי', שהיה מספר על הרב מבריסק רבי יהושע לייב דיסקין זצ"ל, שפעם בחוליו הרופא ציווה עליו דיאטה קפדנית. על פי פקודת הרופא, לא הגישו לו בשבת את מנת החמין (טשולנט) שהיה רגיל בה. אולם הרב מבריסק ביקש שבכל זאת יגישו לו את החמין, באמרו שמאכלי שבת לא מזיקים. ואכן, הוא אכל ולא ניזוק.

בחלוף שבוע, הגיעה שוב שבת, והפעם הגישו לו מראש את מנת החמין. אך הרב מבריסק סירב לאכול. והוא הסביר: "לפני שבוע בטחתי בה' שמאכלי שבת לא יזיקו לי, אבל השבוע הרי עלולה להתערב בי גם תחושת בטחון, הנובעת מכך שלפני שבוע לא הזיקה לי אכילת החמין... ברגע שהביטחון שלי איננו אך ורק בה', מחוייב אני לחשוש לדברי הרופא!"...

חלילה, מחסרון אמונה שאכן יכולים להגיע להם דברים קשים. אולי סתם חסרון שכל, כדכתיב: "וכסיל מתעבר ובוטח" (משלי יד, טז). וכבר שמעתי בשם המשגיח רבי יחזקאל לוינשטיין זצוק"ל, שהיה אומר: אמנם הטור מביא שבראש השנה עלינו להאמין שהשי"ת יוציא כאור משפטנו, אך כל זה רק אם מבינים את העומק והחומרא שבחטא, אבל אצלנו פעמים רבות 'אמונה' זו נובעת מהמחשבה שהחטאים אינם כה נוראים והקב"ה טוב הוא ויותר לנו, ואם כן, הרי אדרבה, על כך אמרו חז"ל (ב"ק נ ע"ב): "כל האומר הקב"ה ותרן" וכו', כך שמעתי משמו ז"ל, והדברים נפלאים.

השקרים הגדולים ביותר שקיימים בעולם

תמיד, לאורך כל הדורות, גם כשיהודים היו שרויים בעניות ובקשיים גשמיים מכל סוג שהוא, הם חיו עם הקב"ה, הם הרגישו שאין בעולם מושג של "צדיק נעזב".

אחד השקרים הגדולים ביותר שקיימים בעולם, הוא מה שנקרא 'ספרי היסטוריה'. אנו קוראים ורואים את התיאורים על העניות הקשה של אותם יהודים בעיירה של פעם - אבל אין בתיאורים אלו כל מושג על היופי והשמחה של כל יהודי פשוט בתוך העניות שלו. באמריקה אומרים - "מצלמה אינה משקרת". ואני שואל - האם ישנו שקר כמו המצלמה?! נתאר לעצמנו יהודי עני, שקנה בפרוטותיו האחרונות כרטיס הגרלה, וזכה בפרס הראשון. אך לא היה לו כסף לנסוע לעיר הגדולה. מה עשה אותו יהודי? הולך ברגל... האם ניתן

מדרגת הביטחון היא שיבטח האדם בה', ובעבור זה יהיה אצלו כאילו שכבר נגמר הדבר. ולא מיבעיא אם קיבל מהקב"ה הבטחה על כך, שאף שעדיין לא נתקיימה עליו לחוש שכבר נגמר הענין, והוא שיך לעבר ולא לעתיד, אלא אפילו במקום שאין הבטחה עליו לחוש כך! דוגמא לזה מצינו בדברי הימים (ב יג, יד): "ויפנו יהודה והנה להם המלחמה פנים ואחור, ויצעקו לה', והכהנים מחצצרים בחצוצרות, וירעו איש יהודה" וגו'. ופירש ה'מצודת דוד': "תרועת ניצחון, כי בטחו בה' שינצחו במלחמה". הרי ענין נפלא מאוד, שבשעה שהמלחמה היתה להם פנים ואחור והיו בסכנה גדולה, כבר אז, מחמת בטחונם בה', הריעו תרועת ניצחון, כי הרגישו כאילו הם אחרי המלחמה ויצאו ממנה בנצחון.

כשהרצינו את הדברים לפני רבי יוסף ליס זצ"ל, אמר לי שענין זה מבואר בפסוק ורש"י בתהילים (יח, ד), שכתוב "מהולל אקרא ה'", ומפרש שם רש"י, וז"ל "בהלולים אקראנו ואתפלל לפניו תמיד, כלומר אף לפני התשועה אני מהללו, לפי שבטוח אני שאוושע מאויבי", עכ"ל.

ובאמת יש כאן נקודה דקה מאוד. לדעת להפריד בין בטחון בחסדי השם ובין חסרון ביראתו יתברך, ומחיצה דקה כחוט השערה מפרידה בין זה לזה. המידה הראשונה היא מדרגה עצומה, והשניה היא כפירה בהיותו כל יכול. קשה מאוד להבחין הלכה למעשה ביניהן, ופעמים רבות רואים אנשים שאינם מפחדים, ואומרים: "יהיה טוב - ה' יעזור", ומי יודע אם הדבר נובע מגודל הבטחון, או,

"לא אוכל שלא לספר כאן את המחזה המופלא שזכיתי לראותו אצל מורי ורבי, מרן בעל 'שבט הלוי' הגר"ש ואזנר זצ"ל. היה זה לפני קרוב ל-30 שנה, הייתי אז חתן המתכונן לחתונתו, והשתדלתי מאוד להידבק במרן הגר"ש ואזנר. הייתי שואל אותו שאלות, מלבן איתו נושאים הלכתיים, ובעיקר אהבתי להידבק בעפר רגליו. באחת הפעמים היתה לי שאלה שממש בערה בעצמותי, והיא גם נגעה להלכה למעשה, אבל הרב ואזנר היה אז ב'דאטשה'..."

הגאון רבי שמואל יוסף שטיצברג שליט"א, מרבני ק"ק גור בבית שמש, בשיחה מרתקת לקראת ימי בין הזמנים הבאים עלינו לטובה

"הואיל משה באר את התורה הזאת" (דברים א', ה')

ישנה שאלה שחוזרת על עצמה שוב ושוב, בכל המפרשים על התורה. התורה מבשרת לנו שמושה רבינו הואיל לבאר את התורה, אבל הוא מתחיל לומר דברי תוכחה, חטא העגל, מי מריבה, קורח ועדתו ועוד ועוד.

כמובן שהתוכחה חשובה מאוד, אבל למה זה נחשב ל'באר את התורה'? הרי אין כאן שום ביאור על התורה שכבר למדנו בארבעת החומשים הקודמים. רק בפרשת ואתחנן מתחילים ללמוד קצת, יש קריאת שמע, ברכת המזון, וכן בפרשות הבאות זה נמשך, אבל

אצלנו בפרשת דברים, לא ראינו חזרה או ביאור על דברי התורה. התשובה היא, על פי מה שידוע שהיה החוזה מלובלין זיע"א אומר בנושא של 'חשבון הנפש'. לכאורה מה עוזר לאדם שעושה חשבון נפש, כל עוד לא מירק את חטאיו ושב עליהם בתשובה שלמה?

החוזה מלובלין היה ממשיך זאת לאדם שיש לו עסק, הוא קונה ומוכר ונשאר חייב לכל מיני ספקים, לכל אחד סכום אחר, ונהיה לו בלגאן בחשבונות עד שכשבאים אליו לתבוע ממנו את מה שהוא חייב, הוא אינו יודע מימינו ומשמאלו כמה הוא חייב לכל אחד מבעלי החוב שלו.

כשאותו בעל עסק ישב בכבוד ראש, ויחבר את כל החובות הקטנים לחשבון אחד גדול, שבסופו ידע כמה הוא חייב לכל אחד ואחד, הרי זה כבר חצי פירעון. "מאכט א חשבון - איז האלב בצאלט", היה החוזה מלובלין מכנה זאת. כי כשהחובות מסודרים לפניו, הוא כבר יכול להתחיל להשיב אותם, וגם אם ייקח לו זמן לעשות זאת, לפחות חצי דרך הוא כבר עשה.

כך גם לגבי תשובה. אדם שאינו חי עם חשבון הנפש, אין לו מושג בכלל על מה הוא אמור לשוב בתשובה. מגיע חודש אלול, עשרת ימי תשובה והוא בכלל לא יודע על מה להתוודות, ואילו קבלות טובות הוא צריך לקבל על עצמו. הוא אומר 'חטאתי עוונתי פשעתי', והוא לא מצליח להיזכר אפילו לא בחטא אחד שעשה במהלך השנה האחרונה.

אבל אם הוא יושב ועושה חשבון הנפש, הוא מתחיל לבדוק כמה פעמים בשנה האחרונה הוא הפסיד זמן תפילה או זמן קריאת שמע, כמה פעמים הוא נכשל בלשון הרע וברכילות, כמה פעמים הוא איחר לתפילה והתעצל לחפש מניין ועוד ועוד, לב יודע מרת נפשו, הרי הוא כבר עשה חצי דרך לתשובה. עכשיו הוא יודע על מה להתוודות, הוא יודע באילו תחומים הוא צריך להתחזק ולהשתפר, הוא יכול לבדוק את עצמו אם הוא נמצא בדרך עלייה, או חלילה וחלילה בדרך ירידה... חצי פירעון כבר יש בידו, עכשיו נשאר רק להשלים את המלאכה.

לפי זה מובן הפסוק 'הואיל משה באר את התורה הזאת', איזה תורה? את התורה של חשבון הנפש, של סיכום. מה היה עד עכשיו? היינו במצרים, יצאנו למדבר, היה חטא העגל, היו מתאוננים, בואו נמשיך מה עוד? מי מריבה... הכל מסודר מול העיניים, עכשיו אנחנו יודעים על מה אנחנו צריכים לשוב. זה תורה! את התורה הזאת 'הואיל משה באר', הוא לימד אותנו שצריכים לעשות חשבון הנפש. וזה לימוד חשוב מאוד לכל אדם ובכל זמן.

עמדתי שם, בקצה החצר, ופחדתי להיכנס, כי לא רציתי להפריע לרבי ללמוד. חיכיתי שם ליד המדרגה המובילה אל תוך החצר. המתנתי שם במשך יותר מעשר דקות, וכל הזמן עקבתי אחרי מרן, בניסיון לתפוס את תשומת לבו ברגע שהוא ירים את עיניו מהגמרא. אחרי המתנה הוא אכן הרים את עיניו והביט ישר נכחו, לכיווני. הייתי בטוח שעכשיו הוא ישים לב לנוכחותי ויקרא לי, אבל הרבי לא ראה אותי בכלל, העיניים שלו בכלל לא ראו כלום, הוא היה שקוע בלימוד ויכולתי לראות עליו שהוא מסכם ומחשבן את מה שלמד עכשיו. הוא מסתכל קדימה, ולא רואה כלום.

אחרי המתנה נוספת יצא ר' שלום הלר אל החצר, כדי לבדוק אם הרבי זקוק למשהו, וראה אותי עומד שם. הוא כבר ידע שאני אמור להגיע, כי אמרו לו שאני מגיע באישור, הוא ניגש אלי ושאל אותי אם אני שטיצברג, וכשהשבת בחיוב הוא אמר לי: "אל תעמוד כאן, הרבי לא יראה אותך גם לא בעוד שעתים. אם אתה רוצה שהוא ישים לב שהגעת, אתה צריך להיכנס אל החצר ולהתקרב מאוד". הוא הראה לי בדיוק איפה לעמוד, ממש בצמוד, ואכן אחרי דקות אחדות הרבי שם לב לנוכחותי, והזמין אותי לשאול אותו מה שרציתי לשאול. בשלב זה התחלתי להרצות את שאלתי, והרבי שקע בדיון הלכתי מקיף בהלכות שבת. במשך חצי שעה הוא פרש בפני שמלה מחוורת, בגאונות מיוחדת במינה, אשרי אוזן שזכתה לשמוע זאת, ואשרי עין שזכתה לראות זאת.

היה זה שיעור חשוב מאוד שקיבלתי מהרבי בהלכות שבת, אבל לפני כן למדתי ממנו שיעור חשוב הרבה יותר, בהלכות 'בין הזמנים'. איך נראה 'דאטשה' של יהודי שעובד את ה' באמת? שקיעות בתורה! לימוד ברציפות! פעם בשנה מגיע לו חופש, הוא לוקח הפסקה מלכתוב תשובות ולענות לשאלות שגרתיות, ופשוט יושב ללמוד בהנאה מרובה מתחת לעץ, מנוחת הנפש והגוף!!!

נושא נוסף שיש ממנו לקח ומוסר הוא, ממה שנהוג אצל רבים בימי בין הזמנים, שיוצאים לנופש ולוקחים את הילדים לטיולים וכדו', לוקחים את הנשים והטף, מעלים לטנדר גדול, ונוסעים לצימר במושב כלשהו, בצפון או בדרום.

וכך מוצאת את עצמה משפחה בת עשר נפשות, כשהיא מצטופפת בדירה בת שני חדרים, בתנאים לא תנאים, מיטות נוער, אין משחקים וצעצועים לקטנים, אין כמעט ספרי קריאה לגדולים, וגם הגברים צריכים לכתת את רגליהם עד לבית הכנסת, שבו לפעמים יש מחסור חמור בספרים נורמליים, ואין תנאים בסיסיים ללימוד.

זר כי יקלע לשם יחשוב, שבוודאי המשפחה הזאת מקבלת כסף רב עבור הפינוי של הבית למספר ימים, סכום כזה גדול שמצדיק את המעבר לדירה, שהתנאים שלה לא מגיעים אפילו לרבע מההנחות בבית עצמו. אבל את האמת כולנו יודעים, לא רק שאף אחד לא משלם להם על כך, אלא שהם עוד מכניסים את היד לכיס ומשלמים טבין ותקילין עבור התענוג המפוקפק הזה.

וכשהם חוזרים הביתה, שואלים השכנים איך היה, והם משיבים

ה'תורה' הזאת שמושה רבינו ביאר בפרשתנו, נוגעת במיוחד לתקופה הקרובה הבאה עלינו לטובה, ימי בין הזמנים הנהוגים ברוב הישיבות, ואף שיש מקומות רבים בהם לא נהגו לצאת לבין הזמנים, והישיבות ממשיכות את סדר הלימודים, עדיין אי אפשר להימלט מאווירת החופש הגדול השוררת בחוץ, וכל העיניים תלויות ומצפות לחודש אלול הבא עלינו לטובה, כשהתקווה היא שנוכה בעזרת ה' לטהר את לבבנו בחודש זה, ולהתכונן כראוי לקראת הימים הנוראים.

אבל לפני שמגיעים לחודש אלול, יש לנו את בין הזמנים, ליתן רווח בין פרשה לפרשה, זמן לבדוק ולסכם את השנה החולפת. מה הספקנו בשנה הזאת, אם מדובר בבחורי ישיבות ואברכי כולל, בוודאי שהם יכולים וצריכים לעשות את הסיכום הזה. אבל גם מי שעובדים לפרנסתם, צריכים לעשות את העצירה הזאת ולבדוק את עצמם איך הם נראים בעבודה, איך הם נראים בבית המדרש, בזמני התפילות ובזמני הלימוד והשיעורים. זאת הכנה הכרחית לחודש אלול והימים הנוראים, כי אם לא יהיה לנו את הסיכום של השנה, איך נדע על מה לחזור בתשובה באלול ובעשרת ימי תשובה?

ואם בבין הזמנים וביציאה ל'דאטשה' עסקינן, לא אוכל שלא לספר כאן את המחזה המופלא שזכיתי לראות, אצל מורי ורבי, מרן בעל 'שבט הלוי' הגר"ש ואזנר זצ"ל:

היה זה לפני קרוב ל-30 שנה, הייתי אז חתן המתכונן לחתונתו, והשתדלתי מאוד להידבק במרן הגר"ש ואזנר. הייתי שואל אותו שאלות, מלבן איתו נושאים הלכתיים שעסקתי בהם וחקרתי אותם, ובעיקר אהבתי להידבק בעפר רגליו. אבי מורי רבי שמחה שטיצברג שליט"א, חינוך והדריך אותי שכל רגע במחיצתו של כזה איש אלוקים קדוש, זה רווח עצום. באחת ההזדמנויות אף אמר מרן לאבי שליט"א: "הבן שלך אוהב לבוא לכאן", וזאת כמובן היתה מחמאה גדולה מאוד גם לאבי וגם לי עצמי...

באחת הפעמים היתה לי שאלה שממש בערה בעצמותי, והיא גם נגעה הלכה למעשה, אבל הרב ואזנר היה אז ב'דאטשה'...

מנהגו היה לצאת מדי שנה למספר ימים של שהייה במושב בית חלקיה. היה לו תלמיד הרה"ח ר' שלום הלר ז"ל, שהיה מתושבי המושב, והיו לו שתי דירות שהיו צמודות זו לזו, הוא היה גר בדירה אחת, והדירה השנייה שימשה לאירוח של קרובי משפחה וכדו'. הרב ואזנר היה מגיע אליו מדי שנה, בתקופה שאחרי חג הפסח, ושווה שם מספר ימים להחלפת אווירה ולאגירת כוחות.

היה זה ידוע שכשהרבי נמצא בבית חלקיה, לא מפנים אליו שאלות הלכתיות, אלא אם מדובר במקרים דחופים במיוחד. מאחר והנושא שרציתי לשאול היה דחוף, ביקשתי וגם קיבלתי אישור חריג לבוא לבית חלקיה, ולשאול את מרן את השאלה שרציתי לשאול.

הגעתי למושב, שאלתי את המקומיים היכן מתאכסן הרב ואזנר, וכולם ידעו לכוון אותי לביתו של ר' שלום הלר, אבל כשהגעתי לשם ראיתי שמרן יושב בחצר, נהנה מצלו של עץ גדול, יש לו שולחן וכסא, והוא מעיין בספרים, שקוע בלימודו.

דווקא שמח בו, כי הוא נותן לך הזדמנות לטפס ולהזיע, ולאחר מכן להסתכל בסיפוק על הדרך שעשית, ולהרגיש מלא שמחה על כך שב"ה הצלחת לעבור אותה למרות הקשיים הרבים"...

ואולי זה טעם נוסף לסיבה שבין הזמנים מגיע ממש לפני חודש אלו, כדי שממנו ניקח לעבוד את ה', למה בבין הזמנים נהנינו בצימרים הצפופים והקטנים? למה התלהבנו מהטיולים המפרכים והמשברים עצמותיו של אדם? כי אתגר, החלפת אווירה, טיול, אלו דברים מהנים, ואף אדם שפוי בדעתו לא יסתכל בזמן של חוויה מהנה כל כך, על קטנות כמו מספר המטרים שיש בחדר, או כמה מדרגות עליו לטפס במסלול ההליכה האתגר.

ובאמת, ידוע הווארט של מרן ה'כתב סופר' ז"ע על הפרשה שלנו, שאומר שהסיבה שמושה רבינו היה צריך לבני ישראל בשבעים לשון, היתה כדי שידעו שאת התורה צריכים לשמור בכל מקום בעולם, לא רק במקומות שבהם מדברים בלשון הקודש או באידיש... ולפי דברינו, אדרבה, יש דברים שלומדים דווקא במקומות אחרים, ומהם לוקחים מוסר השכל לעבוד את ה'.

ולסיום נחזור לעניין הראשון: ימים אלו הם ימים של חשבון הנפש, סיכום השנה החולפת וקביעת מדיניות וקבלת החלטות לשנה הבאה. אבל כשעושים חשבון, יש שתי דרכים לעשות אותו: אפשר לעשות חשבון כמו עני ואביון: השנה הוצאתי 25 רובל, ובשנה הבאה אשתדל להוציא רק 23, כדי שאוכל לחסוך שני רובלים לשנה שאחריה.

ואפשר לעשות חשבון כמו גביר: השנה הרווחתי 25 והוצאתי 25 רובל, בשנה הבאה, אני אשתדל להכפיל ואף לשלש את ההכנסות שלי, ואת ההוצאות אשתדל שלא להגדיל יתר על המידה, כך שישארו לי עוד 40 רובלים לפתיחת עסקי, כדי שבשנה שלאחר מכן אוכל להרוויח הרבה הרבה יותר...

כשמתכוננים לשנה הבאה, לא כדאי להכין תוכנית שכוללת בסוף חצי מסכת וכמה דפים במשנה ברורה. צריכים לשאוף להרבה יותר, למה שלא תלמד שלוש מסכתות בשנה הבאה, אולי אפילו חמש מסכתות, זה לא בשמים, זה אפשרי. צריכים לבנות את הגדלות הפנימית של האדם, לשאוף לגדולות, לחשוב בגדול ולצמוח בגדול.

דא עקא, קבלות גדולות מדי באופן שאינו ריאלי, הן מתכון לכישלון כידוע, ולכן צריכים לעבוד בחכמה. ההחלטה צריכה להיות להגיע להישגים גדולים, אבל צריכים לעשות תוכנית ולחלק אותה לחלקים קטנים, כאלו שאפשר להשיג בקלות, וכך בסייעתא דשמיא לעלות ולהעפיל לגבהים רוחניים נפלאים.

ובזכות הקבלות הטובות האלו, יעזור ה' ויציל את עמו ישראל מכל צרה בימי בין הזמנים, ומידת הרחמים תתגלגל עלינו כשנראה שבין הזמנים שלנו אינו זמן של ריפיון ידיים חלילה, אלא ההיפך, זמן לאגור כוחות כדי להוסיף ולהתעלות בתורה וביראת שמים, בסייעתא דשמיא.

בהתלהבות כמה שהם נהנו שם, וכמה היה נחמד, ושבשנה הבאה חייבים לחזור לשם שוב, כי כזה נופש כבר הרבה זמן לא היה להם. וכאן הבן שואל: הכיצד? איך ייתכן שבבית שלכם הגדול והמרווח אתם תמיד מתלוננים שצר לכם המקום, ושצריכים להוסיף עוד חדר ולהרחיב את המרפסת, ואילו כשמדובר בצימר צפוף ולפעמים גם מוזנח, אתם נהנים מכל רגע?

התשובה לכך תמצא בדבר המופלא הבא, שגם הוא קשור לעונת הטיולים...

סח לי ידיד שעוסק בחינוך בחורי ישראל באחת הישיבות הטובות, שפעם היה לו תלמיד קשה לפיצוח. הבחור השתדל לעשות כל מה שצריך, אבל כל הזמן התלונן שזה קשה לו. הוא לא מצליח להבין את הגמרא, הוא לא מצליח להתרכז בתפילה, הוא מבין בסוף כל מילה ואפילו נהנה בסופו של דבר, אבל כל המאמץ הזה שבדרך היה לו לזרא רח"ל, הוא ממש סובל כשהוא יושב ליד הגמרא וצריך להתחיל ללמוד.

איש החינוך הקשיב לו ברוב קשב, וניסה למצוא הזדמנות כדי לדבר על לבו, ולשנות את כל ההסתכלות שלו על הנושא, אבל החודשים עברו ושום דבר לא השתנה.

באחת ההזדמנויות יצאה הישיבה כולה לטיול, ואיש הצוות קיווה שאולי עכשיו, באווירה הנעימה והמשוחררת, הוא יוכל למצוא מסילות ללבו של הבחור, ולכן השתדל להיות קרוב אליו בתקווה שתהיה לו הזדמנות.

המסלול היה מאתגר מאוד, צריכים לרדת ירידה חדה, צריכים להיזהר שלא ליפול, ולכן לא היתה לו אפשרות לנהל שיחת נפש, שכן מעייניו של המחנך וגם של הבחור היו נתונים בעיקר במחשבות של זהירות, איך לא להחליק ולא ליפול.

אבל כמו תמיד אחרי הירידה הגדולה - מגיעה העלייה הגדולה עוד יותר, והם התחילו לטפס במדרגות, עלו ועלו ועלו, וכמובן שהקושי החל לתת את אותותיו, וכך אחרי שעה של טיפוס הם הביטו כלפי מעלה, וראו שיש להם עוד שעה נוספת לטפס... הבחור המסכן שכל כך קשה לו ללמוד נשף בכבדות ואמר: "או, איזה יופי, כבר פחדתי שהמסלול הסתיים, אני רואה שיש לנו עוד הרבה. זה נהדר!"...

איש הצוות הבין שהוא חייב לתפוס את הרגע: "מה אתה אומר? נהדר?? מעניין למה, זה נורא נורא קשה לטפס, תראה כמה אתה מזיע, תראה איך אתה מתנשף!!!"

אבל הבחור הסתכל עליו בעיניים תמהות... "מה הרב מדבר? הרי זה כל ההנאה. אנחנו בטיול עכשיו, אנחנו לא עושים קניות. בטיול מטפסים, מחליקים, עולים, מתנשפים, זה כל היופי של הטיול, בדיוק בשביל זה באנו לכאן!"

אמר הרב לתלמידו: "שמעו אוזניך מה שפיך מדבר! הקושי יכול להיות סיבה לעצב ולצער, והוא גם יכול להיות מקור להנאה צרופה. השאלה היא איך אתה מסתכל עליו, האם אתה מתייחס לזה כאל מכשול נורא, שהלוואי ולא היית צריך לעבור, או כאל אתגר שאתה

זכיתי לקשרי ידידות, עם אחד ממקורביו הגדולים של מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל, איש החסד והעסקן הרפואי הנודע, רבי זלמן לייב זילבר ממונסי. בהזדמנות שמעתי מהר' זילבר מעשה שבדידו הוא עובדא, וממנו נראתה דרגה חדשה ובלתי נתפסת של הכרת הטוב, אצל מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל

הגאון רבי יחיאל צוקר, מרבני ישיבת 'תורה בתפארתה', על הבסיס ההכרחי לעבודת ה' וללימוד התורה

בא חלילה וחלילה להפקיע אותך מהחוב הקדוש להכיר טובה, למי שסייע לך והיטיב עמך!"

אם נתבונן בעניין נגלה, שיש פה יסוד מאוד מאוד חשוב: הרי הרב שך לא כתב סתם מכתבים. אם הוא כתב בחריפות רבה נגד ההצבעה לתנועה זו, משמע שהוא באמת הבין שיש בזה פגיעה גדולה בעולם התורה אם יצביעו להם, ובכל זאת, באותה חריפות שהורה לכל השאר שלא להצביע להם, פסק לרב בלוך שעליו להצביע להם, וחלילה לא לסטות ממידה זו של הכרת הטוב.

השבוע היה יומא דהילולא של מרן פוסק הדור, רבינו הגרי"ש אלישיב זצ"ל. זכיתי לקשרי ידידות עם אחד ממקורביו הגדולים, איש החסד והעסקן הרפואי הנודע, רבי זלמן לייב זילבר ממונסי שבמדינת ניו יורק, ארה"ב.

כידוע, מרן הרב אלישיב היה במצב רפואי מורכב מאוד, וההערכות היו שנתרו לו ימים או שבועות לכל היותר עלי אדמות. ר' זלמן לייב הביא אז את הרופא המומחה הגדול ביותר בארה"ב בתחום כלי דם, שהגיע לארץ, בדק את מרן הרב אלישיב, וקבע שהוא יכול לנתח את מרן ולהציל את חייו.

אנחנו פותחים השבוע את חומש דברים, 'משנה תורה', שבו יש חזרה על התורה כולה, והיא נפתחת בתוכחה של משה רבינו, עם אזכורים למה שהם עברו במדבר, והאופן בו התייחסו לנסינות ולאידיעות שקרו להם. דומני שיש כאן יסוד גדול, שקשור לנושא של לימוד התורה והחזרה על התורה, והוא נוגע באופן שיר גם לסוגיית חורבן בית המקדש שבה עוסק כלל ישראל בימים אלו, שרוי באבלו על העדר המקדש וביטול הקרבנות.

לפני עשרות שנים, התנהל ויכוח חריף מאוד בין גדולי ישראל, סביב תנועת פ'. היו מגדולי ישראל שצידדו בה והיו שהתנגדו בחריפות רבה מאוד, עד כדי כך ששני גדולי הדור מרן הסטייפלער זצ"ל ומרן הרב שך זצ"ל, הגדירו את ההצבעה לתנועה זו כמעט כמו 'ייהרג ואל יעבור'.

באותה עת היה יהודי יקר, הרב בלוך זצ"ל, שכבר סיפרנו עליו ועל ההתבטלות שלו בפני גדולי ישראל. הוא היה דבוק מאוד ברב שך, ולפני הבחירות הגיע לשחר את פניו ובפיו שאלה.

זה היה ברור לו שהוא יצביע כפי שהורה מרן הרב שך, אבל הוא חשש מהתגובה שייספוג מצד חבריו ושכניו, שכן כל המושבים באזורו הוקמו על ידי התנועה הנ"ל, והיא היתה התנועה שדאגה להם ושירתה את האינטרסים שלהם בכנסת ובמשרדי הממשלה. "כשיספרו את הקולות ויראו שכולם הצביעו לתנועה זו, ורק אני הצבעתי אחרת", אמר הרב בלוך, "בינו מיד שזה אני, ויהיה כעס גדול עלי איך עשיתי דבר כזה... מה אוכל לענות להם?".

מרן הרב שך הסתכל על הרב בלוך בפליאה: "ומי אמר לך להצביע ג'? למה שלא תצביע כמו כל היתר???".

הרב בלוך לא הבין: "מה זאת אומרת, הרי הרב כתב מכתב מפורש, כמה חמור העניין הזה של הצבעה לתנועה זו, ואני האחרון שאסור מהוראתו של הרב!".

ענה לו הרב שך בפשטות: "אני כתבתי את מה שהייתי צריך לכתוב, ואתה תצביע למי שאתה צריך להצביע. לך יש דין אחר בעניין הזה, אתה גר במושב שלהם, הם אלו שדואגים לך, ודאגו לך ולכל השכנים שלך עד כה. אין שום שאלה שאתה חייב להצביע להם מצד הכרת הטוב, המכתב שלי פונה למי שאינם חבים להם הכרת הטוב, הוא לא

אם חלילה זה לא יצליח, אל תרגיש תחושות אשמה. אתה עושה את המיטב כפי יכולתך, ולפי שיקול הדעת המקצועי שלך, את ההחלטה מה תהיה התוצאה - מחליט הקב"ה, לא אף אחד אחר!". הדבר השני שביקש מרן לומר, היה להודות לרופא, הוא טרח ובא במיוחד מארה"ב, אומנם שילמו לו על כך, אבל עדיין מדובר בטרחה מרובה, שטרח ובא ואף שהה בארץ מספר ימים הרחק מביתו, כדי לייעץ ולהמליץ ולנתח. "אני לא יודע אם אקום מהניתוח לכן אני אומר תודה כבר עכשיו!", הסביר מרן זצ"ל.

כל עם ישראל היה שקוע בתפילות נרגשות לרפואתו של מרן, אימה וחרדה אחזה בכל הציבור החרדי כולו, בכל כלי התקשורת בארץ, חרדיים ושאינם חרדיים דיווחו על מצבו הרפואי, והוא, במה הוא היה עסוק? בהכרת הטוב, בדאגה לרופא הגוי שבא לטפל בו, שלא ירגיש תחושות אשמה, כי הרי הוא התכוון לטובה ועשה כמיטב יכולתו!

ולא זו בלבד. בהזדמנות אחרת שמעתי מרבי זלמן לייב זילבר, מעשה נוסף שממש בדיו הווא עובדא, וממנו נראית דרגה חדשה ובלתי נתפסת של הכרת הטוב, אצל מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל. אחרי אותו ניתוח שהסתיים בהצלחה גדולה ב"ה, חי מרן זצ"ל כעשר שנים נוספות. במשך אותן עשר שנים הוא היה מלא הכרת הטוב לרבי זלמן לייב, שהיה שליח טוב להביא את הרופא שהציל את חייו, ולכן זכה רבי זלמן לייב לקרבה יתירה ומיוחדת אצל מרן הגר"ש, יותר מכל אחד אחר.

באחת הפעמים הוא בא למרן הגר"ש, וביקש שיברך אותו. הרב אלישיב אמר לו: "נו, כבר בירכתי אותך עשרות פעמים, אבל אני מוכן לברך אותך פעם נוספת". נענה רבי זלמן לייב ואמר: "אבל אני רוצה שהרב ישים את ידיו על ראשי כשהוא מברך אותי".

מרן הגר"ש סירב: "אתה יודע שאני נמנע מכך", אמר, "מימי לא הנחתי את ידי על אדם ובירכתי אותו!".

הסיבה שמרן היה נמנע מכך היא, משום שהוא חשש לשיטת הגר"א הסובר שברכה עם הנחת ידיים מותרת רק לכהנים, כי ברכה כזאת היא כמו נשיאת כפיים, ונאמר "כה תברכו את בני ישראל" - לכהנים בלבד.

ר' זלמן לא ויתר: "הרב מרשה לי לשאול שאלה?", ביקש רשות והרב אלישיב ענה לו בחביבות: "הרי כבר אמרתי לך כמה פעמים, שאתה יכול לשאול אותי כל מה שלבך חפץ".

"הייתי פה בעבר אצל הרב עם הבן שלי, וביקשתי שהרב יברך אותנו, ואז הרב שם את היד על ראשו וברך אותנו, ועכשיו הרב אומר שהוא לא מברך אף אחד בהנחת היד, במה השתנה בני ממני ומכל שאר האנשים, למה אצלו הרב כן עשה זאת, אפילו בלי שביקשתי???"

הרב אלישיב חיך ו'הודה', "אכן", אמר, "זאת היתה הפעם היחידה בחיי, שבירכתי אדם בהנחת היד על ראשו, והסיבה שעשיתי זאת היא, בגלל שבאותו מעמד שמתי לב שאמו של הילד, רעייתך, עומדת בפתח וצופה בי כשאני מברך אותה.

הרופא האמריקאי העריך את סיכויי ההצלחה של הניתוח שלו ב-75 אחוזים, ואילו הרופאים הישראליים שטיפלו במרן והכירו את התיק הרפואי שלו, אמרו שיש אולי סיכוי של עשרה אחוזים שהניתוח יצליח. הם הוסיפו שלדעתם יש סיכוי של 90 אחוזים, שברגע שמרדימים את הרב לצורך הניתוח, הוא יותר לא יפקח את עיניו, חלילה.

שמע הרב אלישיב את הצדדים, ברור שבלי ניתוח זה עניין של שבועות, עם ניתוח הוא יוכל לחיות עוד שנים, אבל רוב הסיכויים שהניתוח לא יצליח, כי כך אומרים הרופאים שמכירים אותו, ואם כן התשובה מאוד פשוטה! לא עושים ניתוח! זאת הלכה מאוד ברורה, אין פה מקום לרגשות או ללבטים. הולכים אחר הרוב, ואם לדעת רוב הרופאים רוב הסיכויים הם שהניתוח יעשה גרוע יותר, אין עוד מקום ללבטים.

בני משפחתו של מרן נחרדו, חתנו מרן הגאון רבי יצחק זילבשטיין הגיע והקים קול זעקה: "ה'כתר תורה' של כלל ישראל נמצא בסכנת חיים מיידית", זעק הרב זילברשטיין בפני חמיו, "אפשר להציל את השווער, והשווער מחליט שלא לעשות את הניתוח? הייתכן? הרי כל כלל ישראל תולה ציפיות שיהיה ניתוח, והרב יחזור לאיתנו...".

הרב אלישיב הרים אליו זוג עיניים מלאות תמיהה: "אני לא מבין", אמר, "הרי אני עצמי כבר פסקתי את ההלכה הזאת כבר מאות פעמים. כשרוב הסיכויים הם שזה לא יצליח, לא עושים את הניתוח. מה אתה אומר? שאולי אני אמות? נו... אם צריך למות, מתים! זאת ההלכה!".

הרב זילבר סיפר לי, שכשמרן אמר את הדברים הללו, זה היה נראה כאילו שהוא מדבר פה על קוץ הנמצא בקורקבן, או מחט שנקבה בבית הכסות, ולא יודעים אם זה היה נקב מפולש או לא. דיון הלכתי גרידא, בלי שום רגש ובלו שום שמץ של נגיעה אישית. עושים מה שצריך לעשות!

אבל אז התערב בנושא מרן הגרא"ל שטיינמן, הוא שלח למרן הגר"ש אלישיב מכתב ארוך ומנומק, שבו הוא פירט כמה וכמה טעמים מדוע יש לעשות את הניתוח ולסמוך על המומחה האמריקאי, שמומחיותו עולה על כל הרופאים הישראליים שהיו מעורבים במקרה, ואכן מרן הגר"ש אלישיב קיבל את דעתו של הרב שטיינמן, ונהג כהוראתו.

עם ישראל כולו הרעיש שערי שמים. כולנו זוכרים את התפילות הנרגשות, את הלחשושים שהיו בקרנות הרחוב וביכרתי היכלי התורה, עדכונים שוטפים אודות מצבו של מרן, מכינים אותו לניתוח, הכניסו אותו לחדר הניתוחים, תפילות, קולות זעקה, אימה וחרדה. כולם כבר ידעו שיש היערכות לקראת הלוויה גדולה, שכנראה תצא לדרך בשעות הקרובות, אם הניתוח ייכשל חלילה...

הכניסו את מרן לחדר הניתוחים, ולפני שהרדימו אותו הוא ביקש לשוחח עם הרופא האמריקאי, באמצעות מתורגמן כמובן. היו שני דברים שהיה לו נורא חשוב לומר לאותו רופא: קודם כל הוא חיזק את ידיו: "אתם קרבים היום למלחמה על חיי", אמר לרופא, "אני לא יודע כיצד ייפול דבר, אם לטובה או חלילה ההיפך, אבל

אמא שאלה אותו: איך יתכן שקודם לכן לא היה מסוגל לקרב את ידו אל כוס התה ופלחי התפוח, שהיו בקרבתו ממש, ועתה נושא הוא ממרחק גדול את הספרים, משא כה כבד?! אבא חיך ואמר: 'הא, זה אף פעם לא קשה!'

הגאון רבי דוד שרייבר שליט"א, בעל ה'דיני מגדים', מאיר ברסיסי אורה את דמותו המופלאה של אביו, גאון הגאונים רבי פנחס שרייבר זצ"ל

יעקב א. לוסטיגמן

קוראי 'לקראת שבת' כבר נחשפו באחרונה, לכמה מהסיפורים הרבים והנפלאים שסיפר לנו הגאון רבי דוד שרייבר שליט"א, בעל ה'דיני מגדים' ומורה הוראה בבני ברק, על הדביקות המופלאה של אביו, גאון הגאונים רבי פנחס שרייבר זצ"ל, אב"ד אשדוד וראש ישיבת ברסלב. השבוע נביא בסייעתא דשמיא צרור נוסף של עובדות נפלאות, כפי שקיבלנו מבנו הגר"ד שליט"א:

"אוכל לשותף את הציבור בסיפור אחד מעניין שסיפר אבי מורי זצ"ל, כמשיח לפי תומו, בלי שבכלל חשב שיש פה סיפור כלשהו. הוא ראה בזה מעין אנקדוטה חסרת חשיבות, וסיפר את זה ממש בדרך אגב.

"וכך היה הסיפור שהתחולל בצעירותו: יום אחד הוא צעד אל היכל הישיבה, לפתע חש תחושה מאד לא נעימה במנעלו, משהו מפריע לו מאד, גירוי עז החל להתפשט ברגלו, גירוי מציק כדי סבל רב. "בחרו אחר היה סר הצידה, חולץ את מנעלו ובודק מה מציק לרגלו. אבל אצל אבא זצ"ל אין הדברים כן, הוא עתה סמוך לבית המדרש, ואין זה מן הראוי להסיר את המנעל. כעת עליו לרוץ לבית המדרש ללמוד, ואם הגירוי המציק לא יסור, יהיה לו מספיק זמן בחדר לברר. "כך הסיח דעתו לחלוטין מהגירוי המציק, ששולח לו כל רגע תזכורת: 'תתייחס אלי, אני נמצא כאן'. אבל זוטות אלו אינן מפריעות לאביו זצ"ל. הוא עסוק בלימוד התורה הקדושה, וכשהיא נמצאת עמו לא קיים דבר אחר.

"חמש שעות רצופות יושב לו אבא ולומד. הגירוי מתגבר מרגע לרגע, והדעת אינה מוסחת לרגע מהגמרא. הוא לא מעלה על דעתו, אולי ניתן שניה לצאת לחדר צדדי, לחלוץ את הנעל ולבדוק מה קרה לו. הוא חש בכאב אבל אינו סקרן ואינו פוסק לרגע מהתמדתו הרבה. פניו אינן משדרות לאיש מסביבתו את אשר גופו חש. כל מי שנמצא בסביבתו בטוח כי הוא כעת נמצא ב'גן עדן' של תורה. פיו אינו פוסק לשורר את רינת התורה, ופניו צוהלות וקורנות מדושנה. הכאב גובר מרגע לרגע, אבל איכות לימודו אינה פוסקת לרגע קט. "עוברות להן חמש השעות. הסדר בא אל סיומו. עתה יכול הוא ללכת לבדוק מה קורה לו, הוא ממחר לחדרו וחולץ את מנעלו, הגיע הרגע בו מותר לו כבר לדעת, מי הוא זה ואיזה הוא שמלאו לבו להפריע לו בעבודת הבורא יתברך... "כשגישש את חללה הנסתר של הנעל, גילה לתדהמתו כי יצור

ארסי, מרבה רגליים [נדל], מסתובב לו בתוכה. כל אותן חמש שעות היה סגור לו אותו יצור במנעל הלוחץ, הוא מנסה להשתחרר מבית כלאו, ואינו יכול, הוא שולח תשדורות לרגל הלוחדת, שחרר אותי, ואינו נענה. הוא מגביר את לחציו, אבל הלה אינו נרמז. הרגל כולה הייתה אדומה, ובניסי ניסים לא הורעל מהארס ששלח כל אותה עת".

לאחר נישואיו, כשהגיע רבינו לירושלים להיות בבית חמיו, נטע את אוהלו בבית הכנסת 'אחוזה'. הוא וערימת הספרים היוו מקשה אחת. תיכף לאחר 'תפילת וותיקין', התיישב לגרוס את תלמודו ברציפות אחת, עד סמוך לשקיעת החמה. שקיעות של שתיים עשרה שעות לימוד, בלי להפסיק לרגע קט. לא היה הבדל בין אמצע הזמן לימי בין הזמנים, רצף אחד של תורה, בלי הבדלי שעות וזמנים.

עיניו שקועות בגמרא ובספרי הראשונים והאחרונים, ופיו לא פוסק מלומר את דברי הגמרא והמפרשים. כשהוא חברותא של עצמו. ילדי ירושלים נעשו ערים לתופעה הזאת, רגילים הם במתמידים גדולים, מעולם לא חסרו דמויות שכאלו בירושלים של מעלה, אבל עם כל זאת, כזו התמדה בשקיעות כה מוחלטת לא ראו, וזה הרשים אותם מאד.

נמנו וגמרו ביניהם לעשות מעקב, מי יתפוס את האברך הצעיר כשהוא פוסק לרגע קט ממשנתו. חייב להיות שיש רגע שכזה. הרי

אי אפשר לשבת כל כך הרבה שעות, וללמוד בלי אוכל ומנוחה! הנחת יסוד נכונה ביותר, השאלה הגדולה שאתגרה אותם, מי יהיה "הזוכה". כי זה רגע שאינו נתפס בעין. משמרות עקבו אחרי האברך הצעיר, בוחנות מכל זווית ופינה, אימתי יקרה כדבר הזה. אבל הדבר פשוט לא קרה, כל עוד הוא במצב של לימוד, הוא יהיה דבוק למקומו. הוא אמנם יקום מפעם לפעם אל ארון הספרים ליטול משם ספר, אבל תוך כדי רואים הם שהוא עדיין במשנתו. כמה כוח יכול להיות לאדם אחד? אי אפשר שלא יפסוק אי פעם לרגע, חושבים להם העקשנים שוב ושוב. אבל זה לא קורה ואפילו פעם אחת.

וכך בלי משימים הכניע הגר"פ שרייבר את הילדים העקשנים ביותר, שניסו לתפוס אותו ולו פעם אחת, כשהוא מתבטל. מוכנים היו להתפשר על רגע אחד של נמנום על גבי הגמרא, אבל חריצותו הרבה של האברך הוכיחה לכולם, שהם פשוט לא מבינים מה זו "חשקת התורה".

מעניין להזכיר את מה שהעיד הגאון רבי מנחם צבי ברלין, ראש ישיבת 'רבינו חיים עוזר', שלמד באותה תקופה בבריסק, וסיפר שראה אותו פעם אחת בשבת בבוקר חוזר על פסקי התוס' בתחילת מסכת בבא קמא, ובמקביל בודק את התוס' בפנים, כדי לראות איך הפסק הזה כתוב בתוך התוס', ולקראת סוף השבת הגיע שוב וראה שאבא זצ"ל כבר אוחו בפרק הגוזל ומאכיל, כלומר הספיק לעבור על התוספות של כל מסכת בבא קמא בתוך יום אחד...

"וכתוקף אהבתו לתורה", מוסיף בנו הגר"ד שליט"א, "כן היה תוקף אהבתו לקיום המצוות, כל מצוה חוץ ממה שהיה מתייגע לקיימה בכל דקדוק ההלכה שבה, היה מקיימה בשמחה ואהבה ותשוקה שאין לתאר, מי שראה אותו בשעת הנענועים בלולב או בשעת אכילת מצה, היה רואה מהי שמחה של מצוה, ומי שרצה לראות מהו 'גילו ברעדה', היה יכול לראות פעמיים ביום כשהיה קורא קריאת שמע באימה ובדקדוק מצד אחד, ובשמחה ובתשוקה מצד שני.

אין לשער צערו, אם היה נדמה לו שלא עלה בידו לקיים איזו מצוה בכל דקדוקיה, אפילו אם היה זה מאונס.

כך היתה גם אהבתו לעבודת התפילה והברכות, מעולם לא היה לו דבר שיעיר אותו לתפילה כשעון מעורר וכדו'. עם זאת, תמיד היה על מקומו מעוטר בטלית ותפילין כחמש דקות קודם תחילת התפילה, משום שכשאדם מצפה לדבר שיש לו תשוקה גדולה אליו, אינו זקוק לשעון מעורר או לעזרים חיצוניים, כדי לעמוד משנתו.

מי שראה תפילתו בימים הנוראים, ראה מהי חרדת הדין, כשהיה בוכה ומוריד דמעות בתפילה, עד שהיה צריך מגבת לספוג הדמעות והליחה, וכשהיה חוזר מהתפילה היה מלבושו כבד מאוד מהזיעה. בשבת קודש בשנים אחרונות, כשהדרך לתפילה לקחה לו זמן רב והייתה בקושי גדול, והיה צריך לעצור כמה פעמים באמצע הדרך,

אשרי עין ראתה איך כשהיה מגיע לפתח בית המדרש היתה נעלמת כל חולשתו ונהרו פניו, והיה משתחוה ואומר בקול ובשמחה: "ואני ברוב חסדך אבוא ביתך אשתחוה אל היכל קדשך".

גם כשהגיע לבית חולים אחרי צילום ריאות שעשו לו, וגילו שחייבים להרדים אותו באופן מיידי כדי לחברו למכונת הנשמה, סירב בתוקף שירדימו אותו מחשש שיפסיד את קריאת שמע בזמנה, ורק לאחר שאח חרדי שעבד במקום ושאותו הכיר, הבטיח להעיר אותו לאמירת קריאת שמע, ניאות להישכב במיטה ולאפשר לרופאים להרדים אותו.

עוד מספר הגר"ד שליט"א, כי פעמים רבות הציעו אחייניו של אביו לארח בדירתם את הדוד והדודה בערד או בירושלים, ל'דאצ'ה'- לחופשה בימי בין הזמנים וכדו'. "אבל כשהיתה אמנו הרבנית תליט"א מציעה לו את הרעיון, מחרדה לבריאותו המתרופפת, היה מרים את ראשו, ודופק על הסטנדר בהתרפקות: 'פה הדאצ'ה הטובה בעולם, לא?' מחייך, ושב לטייל בין נופיו עוצרי הנשימה של התלמוד הירושלמי".

"56 שנה מאז נישואנו", סיפרה אמא תחי'. "חמישים ושש שנה, ומעולם לא יצאנו לחופש. הגמרא היא החופשה המתוקה והמרתקת ביותר. לא 'מי צריך יותר', אלא 'אין יותר'. אין יותר משחרר מלימוד תורה!".

בהקשר זה מציין הגר"ד שליט"א, כי אמו הרבנית הקפידה מאוד שכל דברי ההספד שנכתבו על בעלה, הן בשמה והן בשם אחרים, יהיו מדויקים בתכלית הדיוק בלי שום גוזמה כלל, ואכן הוא מעיד שכל העובדות שהוא מספר לנו, מדויקות וכך היו הדברים בדיוק. "בעבר התפרסם ציטוט מדבריה של אמא שתחי', שתיארה כיצד למד אבא זצ"ל ביום האחרון שהיה בבית, לפני שהובהל לבית החולים:

"יושב היה כדרכו ליד הסטנדר שלו, למרות שתקוף היה חולשה נוראה. הגשתי לו כוס תה ושמתי זאת כהרגלי בריחוק 30 ס"מ מהסטנדר ויצאתי. עובר זמן ואני חוזרת אל החדר, והנה כוס התה עומדת בשלמותה. 'למה לא שתית את התה?', תמהתי. הוא חייך במבוכה ושתק, קרבתי אליו את הכוס והוא שתה ממנה.

"הדבר נשנה בעת שהגשתי לו פלחי תפוח קטנים על גבי צלחת, שוב הנחתי זאת לידו במרחק דומה. והדבר חוזר על עצמו, אבא לא אוכל. רק כשקרבתני את הצלחת יותר אכל ממנה. אז הבנתי שחולשתו כה רבה, עד שאפילו פעולה כה פשוטה, כלהושיט את ידו לקחת ממרחק כה קטן - אינו מסוגל לבצע.

"לפתע אבא קם מכיסאו, הוא התהלך בקושי, הליכתו בלתי יציבה, עד שנדמה לנו כי עומד הוא להתמוטט, כעבור זמן מה אני רואה מחזה משונה ביותר, אבא הולך עתה לבדו בצעדים מאוששים כימי קדם, כשהוא אוחו בידי גמרא גדולה וכבדה, ואליה מצורפים כרך ענק של שו"ע, ושיעורי ר' שמואל.

"הכמא היה כבד גם לאדם בריא לחלוטין, ולמרות זאת לא נראה

"הוא דחה על הסף הצעות להקים יחידות שיקום נוספים בטענה שאבא אינו מחזיק יותר ממשפחה אחת"

שביבי אורה ממסכת החסד המופלאה של הרב בנימין רוזנטל זצ"ל

יעקב א. לוסטיגמן

לכך, אבא ניסה לסדר לו עבודה כדי שירגיש יעיל ובעל חשיבות, כדי שיהיו לו קצת דמי כיס שגם יעזרו לו וגם יגרמו לו להרגיש חשוב ובעל מעמד.

"אבל מספרם של הבחורים הלך וגדל, ומספר המעסיקים שהסכימו להעסיק אותם היה מצומצם. לא בכל עבודה הם יכלו לעבוד, ולא כל אחד ידע להעסיק אותם בצורה מכבדת שתאפשר להם להיות יעיל מצד אחד, אבל גם לשמור על הכבוד שלהם ועל המעמד שאבא התאמץ כל כך להקנות להם."

כך הוקם בית הדפוס שפועל מאז במתכונת זו כבר 30 שנה ברציפות! "בית הדפוס מתנהל מצד אחד כעסק כלכלי לכל דבר ועניין", מדגיש הבן הרב רוזנטל. "אבא ידע שאם הוא רוצה לעזור באמת לבחורים 'שלו', הוא חייב שבית הדפוס יספק שירות מקצועי ברמה הגבוהה ביותר. הוא רכש את המכונות הטובות והמשוכללות ביותר, והעסיק אנשי מקצוע מומחים, כשהבחורים המיוחדים שלו עבדו בעבודות שאפשר היה להעניק להם מבלי שחוסר המקצועיות שלהם יפריע להפקת התוצאה הטובה".

ואיך באמת הצליח לשמור על רווחיות של העסק?

"הוא השקיע בזה הרבה מאוד מאמץ", אומר הבן, "הוא שימש בעצמו גם כאיש התחזוקה, גם כמנהל העבודה, כשהיה צורך הוא גם היה מנקה בעצמו את בית הדפוס, מה שהיה יכול לנסוע ולהביא לבד היה מביא לבד כדי לחסוך בעלויות, וכך על ידי מאמץ אדיר שנמשך לאורך שנים, הוא בעצם חסך בכל העלויות הלא דחופות, על מנת שבית הדפוס יישאר רווחי ויוכל להמשיך להעסיק את העובדים היקרים הללו שלשמם הוא הוקם מלכתחילה".

היה זה בשנת תשמ"ט. איש החסד הירושלמי, הרב בנימין רוזנטל זצ"ל, הקים את בית הדפוס 'חסד ואמונה', שבשונה מכל בית דפוס אחר שתמצאו בעולם כולו, הוקם ממניעים טהורים ומיוחדים. "כדי להבין את הרעיון שעמד מאחורי בית הדפוס, צריך להכיר את אבא זצ"ל", מספר בנו המשמש כיום כמנהלו של בית הדפוס הירושלמי. "בשונה מכל עסק אחר בעולם, בית הדפוס הזה לא הוקם כדי לגרוף רווחים, ואפילו לא כדי לפרנס משפחה בכבוד. הוא הוקם אך ורק מתוך דאגה עמוקה לעובדיו העתידיים. "משחר נעוריו היה אבא דואג לכל החלכאים והנדכאים", מוסיף הרב רוזנטל לספר, "את כל חייו הקדיש למענם. היעד שלו בצאתו מהבית עם שחר, היה להעלות חיוך על פניהם.

"באותם ימים לא היו כמעט מוסדות שדאגו לצעירים בעלי קשיים נפשיים. הנושא הזה היה אז מחוץ לתחום. ילדים כאלו נפלו למעמסה על ההורים שבמקרים רבים לא ידעו איך לטפל בהם וכיצד לסייע להם. הם היו זרוקים בשולי המחנה, ורק אנשים טובים ניסו פה ושם לדבר אתם קצת ולהעלות חיוך על פניהם.

מי שפרץ דרך בתחום בריאות הנפש היה הרה"צ ר' אשר פריינד זצוק"ל מקים ומייסד מוסדות 'יד עזרה' שהקים את המוסד הראשון בארץ שבו נתן תעסוקה לשובי הלב ותשושי נפש. והפיח בהם אור ותקווה, ונתן להם תמיכה ודאג לכל מחסורם,

ר' אשר גייס אותו לעזרתו בביסוס ופיתוח הדפוס השיקומי ולאחר מס' שנים בשנת תשמ"ט נתן לו ר' אשר סכום כסף בכדי לפתוח מוסד שיקום נוסף שיהיה מקום לעוד משתקמים. אף סייע לו בהחזקת המקום בתקופה הראשונה ואמר לו: כל זמן שתחזיק באמונה שהכל מהשם יתברך ואין זה מכוון תראה ברכה והצלחה'. בברכת הדרך הזו הקים את המפעל החשוב 'חסד ואמונה' בהסתמכו על הפסוק "להגיז בבוקר חסדך ואמונתך בלילות". שלאנשים שבורים שהיום שלהם הוא בחינת לילה יהיה בית ומקום לתעסוקה ותמיכה נפשית.. ובכך היה מדריכם לחזור לתפקוד וחיים נורמטיביים.

"אבא לא הסתפק בכך. הוא היה מדבר איתם ממושכות. בשבתות הוא היה מזמין אותם לסעוד על שולחנו, כשהיה צורך הוא היה מביא אותם הביתה כדי שיתקלחו ויחליפו בגדים, ואם צריך אז הוא גם ידע לרחוץ אותם בעצמו, ולהלביש אותם בבגדים שלו, או כאלו שקנה במיוחד עבורם.

"ברבות השנים התפתחה קבוצה שלמה של בחורים שחיהם היו תלויים בו. הוא היה עסוק בזה יומם ולילה, וכל בחור שהיה מסוגל

עזר לו לסחוב. הוא נתן להם להרגיש שהם בעצם אלו שעוזרים לו, שבלעדיהם הוא לא היה מצליח להסתדר אפילו יום אחד. הם היו בעצם שותפים שלו בניהול בית הדפוס, ויחד אתו הם ניהלו את המקום כביכול.

"הסדר היה שבבוקר, אחרי התפילה ואורחת הבוקר, עבדו מספר שעות בבית הדפוס, ולאחר מכן פנו להמשך סדרי היום כמו בישיבה. ארוחת צהרים, שעת מנוחה, סדר לימוד עם חברותות, ולאחר מכן מנחה וארוחת ערב וכו'. בסך הכל היו במסגרת הזאת קרוב למאה בחורים שחיהם היו תלויים במוסד הקדוש הזה שנקרא בית דפוס..."

ההצלחה היתה כה גדולה מבחינתם של הבחורים שהגיעו למוסד, עד שהציעו לאבא ר' בנימין שיקים עוד סניפים של ההוסטל ובית הדפוס, כדי שיוכל לתת מענה לבחורים נוספים בערים נוספות. "הוא דחה על הסף הצעות להקים הוסטלים נוספים בטענה ש"אבא אינו מחזיק יותר ממשפחה אחת", מבחינתו זה לא היה מוסד, זאת היתה משפחה. הוא כראש המשפחה עשה כל שיכל למען הילדים שלו, אבל להקים עוד משפחה? הוא לא ראה טעם בכך. זה היה נשמע לו מוזר מאוד..."

את פעילות החסד המשיך ר' בנימין עד ימיו האחרונים, הוא לא ביקש לעצמו מנוחה ולא חיפש לעשות 'הנחות' לעצמו, ואכן זכה שמורשת החסד שלו ממשיכה הלאה ביתר שאת וביתר עוז לעזור ולסייע לשבורי הלב.

לסיום הם מספרים, שאביהם זכה לקיים את המצווה "ועתה כתבו לכם את השירה הזאת" כשהכניס 3 ספרי תורה בהידור רב לבתי כנסת שונים ברחבי הארץ כדי לזכות את הציבור לקרוא בספרים מהודרים. את הספר הרביעי החל לכתוב לרפואתו "הכנסת התורה היתה אמורה להיות בערב שבועות, בשנת תשע"ו, אבל אבא אמר אז לאחד ממקורביו, שהוא מרגיש שימיו קרבים, ולכן הוא מעדיף לעכב את הכנסת ספר התורה שיהיה לעילוי נשמתו. באותה השנה בראש חודש אב הוא השיב את נשמתו הטהורה ליוצרה, ובשנה שלאחר מכן, ביארצייט הראשון שלו, הוכנס ספר התורה ברוב פאר והדר, לעילוי נשמתו."

אבל מסתבר שלתת להם מקום עבודה זה לא הכל. ר' בנימין המשיך לארח אותם בשבתות, לחלקם הביא אוכל למקום העבודה מדי יום, לפי הצורך והעניין, וחלקם היו ישנים אצלו בבית מדי לילה. "אנחנו בבית היינו רגילים", מספר בנו הרב רוזנטל, "זה היה עניין שבשגרה. הבחורים של אבא היו חלק מהמשפחה. היינו ישנים איתם, סועדים איתם בשבתות וכל החיים שלנו התנהלו לצדם. "כשהמספר שלהם התרבה וזה כבר היה בלתי אפשרי להחזיק את כולם בבית שלנו, הקים אבא הוסטל מיוחד עבורם. היה זה ההוסטל הראשון שהוקם בציבור החרדי! לא היה אז דבר כזה!" "אבל גם אז אבא לא עזב אותם. הוא היה מתפלל איתם כל יום שלוש תפילות, ארגן במיוחד למענם מניין, ולשם כך הביא אברכים שיהיה חזן ובעל קורא וכו'. בשבתות הוא היה הולך להוסטל, מתפלל איתם קבלת שבת ומעריב, ולאחר מכן יושב איתם לסעודת שבת, עם זמירות ומאכלים כיד המלך. רק לאחר שהיו מסיימים את הסעודה הוא היה בא הביתה ויושב אתנו לסעודת שבת נוספת." "האמת שמבחינתו כל זה היה מאוד טבעי. הוא ראה אותם כמו הבנים שלו, והם ראו בו אבא עבורם. ולכן כל המאמץ היה מבחינתו מאוד מאוד טבעי. כמו שכל אחד שחסר לו כסף בבית מתקן בעצמו את הצריך תיקון אם הוא יכול לחסוך בהוצאה על איש תחזוקה, כמו שאתה תוותר על משלוח ותסחוב את הקניה בעצמך כדי לחסוך בכסף, כך גם אבא חסך בהוצאות ועשה על מה שרק יכול היה כדי שבית הדפוס יכסה את עצמו, והילדים שלו, אותם בחורים מיוחדים, ימשיכו לקבל את כל התנאים הנדרשים כדי שיוכלו לשמוח ולנהל חיים תקינים ככל האפשר."

"הדאגה שלו לבחורים היתה לא רק בגשמיות", "אבא ידע והכיר כל אחד מהם לעומק. הוא ידע מה יגרום לו לחייך, מה חסר לו, איפה הוא צריך עזרה והיכן הוא מחזיק עם הטיפול הנפשי שלו. "מדעים היה לראות אותו בעבודה. קודם כל הוא היה מקפיד לעשות בעצמו את העבודה הקשה והשחורה, כדי שהבחורים לא ירגישו שהם "עובדים אצלו", אלא שהם "עובדים אתו". כשהוא היה סוחב חבילה למשל, הוא היה קורא לבחור ש'יעזור' לו. אחר כך היה מודה לו מעומק הלב, ומספר לו כמה הוא 'הציל' אותו כשהוא

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה ראשית מדי יום אצלך בחייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח
בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'.

את יום המבחן אני פותח בקריאת פרקי תהילים להצלחת הנבחנים והמעריך כולו. ביום כזה אני מתרגש כל פעם מחדש ומבקש, 'ריבוננו של עולם, ראה נא את תשוקתם האדירה של בניך לתורתך הקדושה, יהי רצון שיקצרו ברינה את זריעתם ויצליחו, ושגם לנו תהיה סיעתא דשמיא'

מנהל 'מוקד דרשו' ורכז תכניות הלימוד בדרשו

הרה"ג חיים שיינברגר שליט"א מספק הצצה אל מאחורי הקלעים

קורא תהילים ומבקש, 'ריבוננו של עולם, ראה נא את תשוקתם האדירה של בניך לתורתך הקדושה, הבט לעמלם הרב והצלח בבקשה את דרכם, יהי רצון שיקצרו ברינה את זריעתם ויצליחו, ושגם לנו תהיה סיעתא דשמיא בפעילות שלנו'.

המרוץ אל הציון...

לאחר המבחנים בפועל, מתחיל פרק חדש, אינטנסיבי הרבה יותר. בשלב זה מתחיל התהליך החודשי שזכה לכינוי 'המרוץ אל הציון'... אנו מעריכים מאוד את הנבחנים שלנו, אנו מבינים כמה השקיעו ועמלו לדעת את החומר הנלמד ולהצליח במבחן עליו. שבועות ארוכים הם שינונו את החומר, לפעמים יומם ולילה, כדי להגיע אל המבחן ולקצור את פרי יגיעתם. אנו מבינים את הציפייה והרצון שלהם להתעדכן בציון וכמה שיותר מוקדם. משכך, ברור לנו שעלינו לעשות הכל, כולל הכל, כדי למלא את רצונם ולעדכן את הציון בזמן. מנקודה זו אנו מתחילים את הפרויקט החודשי, לאסוף את החבילות בזמן, לבדוק את המבחנים בהקדם, ולעדכן את הציונים בשלב המוקדם ביותר.

זוהי משימה עליונה עבורנו ברמת חשיבות גבוהה ביותר, ואנו

התבקשתי לכתוב קצת מהדברים שמתרחשים מאחורי הקלעים כדי לשתף את אלפי הנבחנים במעט מן הפעילות העצומה הרוחשת בכל רגע במסגרת מפעל התורה 'דרשו'.

בטור זה, ננסה להציג בפניכם את ממדי העשייה בתחום מבחני דרשו, הכל כדי שכל אחד מכם יוכל לגשת למקום המבחן הקרוב בתנאים הטובים ביותר, להיבחן ולהצליח בס"ד.

תחילה לכל, זכות גדולה היא עבורי ועבור עמיתי למלאכת הקודש, לצעוד אתכם יד ביד, לקחת חלק כל שהוא בהצלחתכם הגדולה, להיות שותפים בעמלכם בתורה ובזכותכם 'להתקדש בקדושה העליונה של התורה הקדושה שהיא למעלה מכל העולמות'. אנו מודים לה' יתברך על הזכות הגדולה שנתן בחלקנו, ולכם, חברי 'דרשו', על ההזדמנות לשרת אתכם. עלו והצליחו עוד ועוד. ההצלחה שלכם, היא ההצלחה שלנו.

מדי חודש אתם זוכים לגשת למוקד המבחן הקרוב אליכם ולהיבחן בס"ד. ובכן, התהליך לקראת ימי המבחן התחיל כבר זמן רב לפני כן, וליתר דיוק, לא פחות מחודשיים לפני ימי המבחן אנו יוצאים כבר לדרך ומתכוננים לקראת קיום המבחנים בעשייה רבה מאוד כדי שהתהליך הארוך יתנהל על הצד הטוב ביותר לשיעור לב כולם.

בדרך אל המבחן

תהליך ארוך אמרנו, אולי ארוך מאוד. את המבחן שקיבלתם לידיכם ערך צוות תלמידי חכמים מופלגים שמשקיע רבות כדי שכל מבחן יהיה כתוב באופן ברור ומדויק, תוך הקפת החומר הנלמד. הדגש הוא שהשאלות יהיו קולעות, כאלו שישקפו את עמלם הרב של הנבחנים, ועם זאת ברורים ולא מכשילים ח"ו. לאחר הגהות וליטושים לשוניים ע"י צוות מיוחד, המבחנים עוברים למחלקת העימוד שם הם מעוצבים בצורה שתנעם לעין. לאחר ההדפסה מגיעים המבחנים למרכז הלוגיסטי שלנו בירושלים, שם מקבל אותם צוות מיוחד שאורז אותם בחבילות ייעודיות שיישלחו ויגיעו ליעדן בימים שלקראת המבחן, קרי, קרוב לאלף (!) מוקדי המבחן השונים הפרוסים בכל פינה בארץ.

יום מבחן נפתח אצלי תמיד בקריאת כמה פרקי תהילים להצלחת הנבחנים והפרויקט כולו. בימים כאלו אני מתרגש כל פעם מחדש,

השונות. אנו לא רגועים ולא מסיימים את המבצע עד לפרסום הציונים האחרונים ממש.

ואם בימים של שגרה כך, כל שכן בימים שאינם כאלה. ניקח לדוגמה את חודש תשרי האחרון. (חודש שאנחנו אוטוטו שוב שם..) המבחנים התקיימו ימים בודדים לפני ראש השנה. בשל ערבי החגים והחגים עצמם אין כמעט ימי פעילות רגילים בשבועות אלו. אך עבורנו אין זו תשובה מספקת להתעכב בציונים. גם בימים של ערבי חג דאגנו ופעלנו לנבחנים שלנו זאת באמצעות תגבור מיוחד לצוות כדי שנספיק לעדכן ציונים כבר לפני חג הסוכות. צפירת ההרגעה נשמעה רק למחרת יום כיפור עם ההצלחה הגדולה בעדכון כמות עצומה של ציונים בפלטפורמות השונות לשמחת הנבחנים. והדוגמאות רבות מסביב לשנה.

אל תחוסו עלינו..

הדלק שלנו הוא שביעות ליבם של יקירי ליבנו, רבבות הנבחנים היקרים. הסיפוק שלנו הוא בהצלחתכם, עמלי התורה, 'שבט לוי' של עם ישראל.

חשוב לנו לומר לכם, נשמח לשמוע מכם.. אל תהססו לפנות אלינו. אנו זמינים כל העת לקבל את פניותיכם, להשיב לשאלותיכם, לענות, להסביר ולהציע. אנו מקפידים בארגון על תודעת שירות גבוהה לכל נבחן, ורואים בכך מלאכת קודש מדרגה ראשונה.

אנו משתדלים מצדנו לטפל בכל פנייה מכל נבחן ובכל עניין. דומה ומן הנמנע לתאר כמה זמן ומאמץ משקיעים ב'דרשו' עבור כל אחד מהנבחנים, לכבד כל פנייה של כל אחד מהם, 'לשבור את הראש' עד לסיום הטוב, מתוך רצון לתת את המקסימום... מי שלא 'בפנים' אולי לעולם לא ידע.

אנו שמחים בכך ומקווים להמשיך ללוות אתכם לאורך זמן. תודה על האימון שאתם נותנים בנו. הכבוד כולו שלנו.

ומילה אחת לכבוד אחראי מקומות המבחן היקרים - זהו אולי גם המקום להעלות על נס את פעילותם המסורה של אלו שבמסירות ובהתמדה מקדישים מזמנם מדי חודש לתפעל את מוקדי המבחן, להיות שם עבור הנבחנים היקרים. בתושייתם הרבה הם יודעים לקדם כל אחד במאור פנים, להדריך ולכוון. יישר כח על הכל.

(לתגובות לכתב המאמר chayim.dirshu@gmail.com)

מטפלים בכך בכוחות רבים וברמת יעילות גבוהה בס"ד. אחראי מקומות המבחן שלנו כבר יודעים. החל משעה לאחר צאת השבת צפוי אחד השליחים שלנו לאסוף את החבילה מבייתם. מערך נרחב של שליחים מתפרס בכל רחבי הארץ ומגיע עד לצפון ולדרום. תוך יום או יומיים מתרכזות רוב החבילות במתחם בירושלים למסע מהיר של פירוק החבילות והפרדה בין המבחנים השונים. דפי המשבצות מועברים מיידית לסריקה ממוחשבת ברמת דיוק גבוהה ביותר, ושאר המבחנים ממויינים ומועברים לבודקים החשובים. כחלק מהמאמץ הגדול שלנו להגיע לכל חבילה וחבילה במהירות, נתוני האיסוף זורמים אלינו ומתעדכנים בצורה ממוחשבת בתוכנה מיוחדת, כך שאנו מעודכנים בכל רגע במצב כל אחת מהחבילות. לצערנו, מדי חודש אנו נתקלים בחבילות שמתעכבות בשגגה אצל האחראים. החזרת חבילות אלו דורשת מאתנו טרחה רבה. ברור שאנו לא חוסכים בשום מאמץ בדרך אל כל אחת מהחבילות, עד לחבילה האחרונה, אך לטובת הנבחנים כאמור, אנו מבקשים להיות ערניים ולהקפיד להחזיר לנו את החבילה במועד הקבוע.

גלגלי העשייה מסתובבים מהר

הפעילות המאומצת מצדנו לעדכון כל הציונים בשלב מוקדם ביותר, דורשת עשייה רבה במישורים שונים ועוברת בנקודות שונות, כמו: מערך השליחים, הצוות הלוגיסטי, הבודקים, צוות המשרד, עדכון הציונים בפלטפורמות השונות, הדפסת המכתבים ושליחתם בדואר או במייל. אנו עוקבים כל הזמן אחר התהליך לוודא שהרכבת מתקדמת בציר הזמן המתאים.

נדמה שזר לא יבין את המאמץ העליון שמגוייס להצלחת המערכה הקבועה הזו מדי חודש. חשוב לנו מאוד ששום שלב לא יתעכב מחוסר שימת לב, או שדברים לא ייפלו בין הכיסאות. חשוב לדעת, אנו מטפלים מדי חודש בעשרות אלפי מבחנים ויותר. נדרשת מלאכה רבה של ריכוז הנתונים ושליטה על המצב המשתנה בכל שעה כדי לקדם את התהליכים הלאה ולהאיץ את גלגלי העשייה, ואנו משתדלים ומתפללים לעשות זאת בהצלחה.

אנו לא נחים לרגע. היעד הנכסף של פרסום הציונים בהקדם מניע אותנו כל הזמן. בשל ריבוי המבחנים ב"ה, הציונים מגיעים אלינו במספר פעימות. מתוך המודעות הרבה לציפייה של הנבחנים כאמור, כל כמות שאנו מקבלים מתפרסמת מיידית בפלטפורמות

האזינו לתוכנית 'הפותח בכל יום' בקו השיעורים של דרשו

כל הכתבות והתוכן משודרים להאזנה מדי יום מפי הרב אברהם פוקס

077-2222-666 שלוחה 31

ימים מספר לאחר מכן, הגיע הגאון רבי משה חדש זצ"ל לכותל המערבי, בשעת לילה מאוחרת של מוצאי שבת, להתפלל. במהלך שהותו בכותל, צדה עינו את הבחור אותו הוא הוציא מהשיבה אך לפני מספר ימים...

עומדים אנו בשבוע שחל בו חורבן בית מקדשינו ותפארתנו. קרובים מאד לתאריך בו לפני אלפיים שנה, כביכול 'נזרקנו מהשיבה'...

מאת: הרב ישראל היימן

כל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בבניינה. השורות האלו נכתבות למקרה שח"ו בשעת פרסומן עדיין לא נזכה ונעמוד כולנו בבית חיינו, ששים ושמים בעבודת הקודש ומתענגים על שירת הלווים. בשבוע הזה אנו נכנסים עומק לפנינו מעומק, לאבלות ולצער על החסר הנורא, ועל אורך גלותנו המרה. יישנו פן נוסף באותה האבלות שלנו על חורבן הבית, שהיא עצמה מביאה לתקומה ולבניין. זאת ניתן ללמוד מהמעשה הבא: הגאון רבי משה חדש זצ"ל ראש ישיבות 'אור אלחנן', היה ידוע באהבתו לתלמידיו ובהנהגה של 'כרחם אב על בנים', כפשוטו ממש. הוא הקריין רגש עז של אחריות אבהית לכל תלמיד ותלמיד. גם עוד הרבה שנים אחרי שבחור התחתן ועזב את הישיבה בפועל, הוא היה נוהג להתעניין ולעזור ולהשתתף בשמחות, ממש כאילו היה אב המשפחה וסבא טוב לנכדים.

ימים מספר לאחר מכן, הגיע ראש הישיבה לכותל המערבי בשעת לילה מאוחרת של מוצאי שבת, להתפלל, כמנהגו מפעם לפעם. במהלך שהותו בכותל, צדה עינו את הבחור אותו הוא הוציא מהשיבה אך לפני מספר ימים. הוא ראה אותו יושב שם באחת הפינות על כיסא, עם סטנדר שעליו מונח ספר תהילים, והבחור מדפדף בו ללא מטרה הלוך ושוב. ראש הישיבה נעצר על מקומו והביט בבחור בענין זמן רב. לבסוף נטל ראש הישיבה בעצמו תהילים, ונעמד מאחורי הבחור במקום קרוב מאד, וניצל את זמנו בהמתנה לבחור שיסיים את "אמירת התהילים" שלו...

עברה שעה ארוכה, במהלכה ראש הישיבה עדיין ממתין בסבלנות. בסיומה קם הבחור ופנה לאחור כדי לחזור לביתו. הוא נבהל לראות את ר' משה בעצמו עומד במרחק נגיעה ממנו, וממש מחכה לו. "שלום הראשישיב'ע", פנה הבחור במבוכה.

ר' משה חיך כדרכו, והתעניין במעשיו של הבחור. בתגובה סיפר הבחור שעדיין לא מצא ישיבה אחרת והוא בניתיים בבית. "שיעמם לי קצת במוצאי שבת, אז באתי לכותל להתפלל".

"ומה אתה מתכוון לעשות עכשיו?", שאל ראש הישיבה.

"עכשיו אני נוסע הביתה", ענה הבחור.

"הבית שלך הוא הישיבה!", פסק ראש הישיבה במהירות. "לך ותארוז את המזוודה וחזור לישיבה כתלמיד מן השורה".

תדהמה הכתה את הבחור, אבל הוא לא שאל שאלות, ולמחרת בבוקר התייצב בישיבה עם חבילותיו. הוא נכנס לחדר אותו עזב

הנהגתו זו הייתה כמובן בראש ובראשונה לתלמידיו שלמדו שבישיבה, להם הוא שימש כאב ואם גם יחד, וביתו היה ביתם הפרטי של תלמידיו הישיבה לדורותיה. הוא נשא על ליבו אחריות אישית לכל צרכי כל תלמיד בישיבה, ומחשבותיו היו תמיד באיזה אופן להיטיב עם כל אחד מהם.

כחלק מהנהגה מופלאה זו, הוא מעולם לא הוציא בחור מהישיבה בלי שמוצו איתו כל האפשרויות.

כל האפשרויות מבחינת ראש הישיבה, היו ממש כל מה שניתן לעשות בכל תחום שהוא. גם כשלאנשי הצוות הרוחני בישיבה לא היה מה לעשות עם פלוני או אלמוני, הוא עצמו היה נוטל אחריות אישית, ומנסה בכל כוחו לא להגיע למצב בו יצטרך להוציא את הבחור מהישיבה.

משכך, פעמים בודדות ונדירות אכן התבצעה הוצאה בפועל של בחור מהישיבה.

באחת הפעמים הללו, ניסו עם בחור מסוים חודשים ארוכים, בהם הוצמדו אברכים חונכים ומטפלים. ר' משה זצ"ל ניסה מכל הכיוונים, ואף הכניס לסדר יומו העמוס חברותא עם הבחור, בשביל לעודדו ולרוממו.

לבסוף, כשכל הנסיונות עלו בתוהו והבחור לא עלה על דרך המלך, לא נותרה ברירה, וראש הישיבה נאלץ בצער גדול להודיע לו על סיום תקופת לימודו בישיבה.

לפני רק כמה ימים, ופנה מיד אל בית המדרש.

לשאלת רבני הישיבה שהופתעו לראותו, הוא השיב שראש הישיבה הורה לו לחזור ללמוד בישיבה.

בישיבת הצוות הראשונה היה מי שהביע את פליאתו באוזני ר' משה: "הלא גם ראש הישיבה הסכים כבר שצריך 'לזרוק' אותו מהישיבה, מעיקרא מאי קסבר ולבסוף מאי קסבר?".

פניו של ראש הישיבה הרצינו. הוא אמר בנחרצות: "פגשתי אותך בכותל, תוהו ובוהו, בלי משהו מוגדר לעשות. אם בחרו שאין לך מה לעשות ממלא את זמנו בדברים של קדושה, בהליכה לכותל ובניסיון להתרכז מול ספר תהילים, כנראה עדיין יש מה לעשות איתו, הוא עדיין שייך לישיבה. החלטתי להחזיר אותו!"...

עומדים אנו בשבוע שחל בו חורבן בית מקדשנו ותפארתנו. קרובים

מאד לתאריך בו לפני אלפיים שנה כביכול 'נזרקנו מהישיבה'... גלינו ממקומנו הטבעי, יצאנו מההיכל שהיה בית חיינו, ומשם ולשם כל שאיפתנו כל הדורות.

נמצאים אנו באותו מצב, תוהים ובוהים, חסרי יכולת להתרכז ולפעול, כמו אילו היינו שם בירושלים כמקדם. "ותצא מבת ציון כל הדרה", "מלכה ושריה בגויים אין תורה".

השאלה היא מה מעסיק אותנו שם בעומק הגלות. המבחן הוא איזה תוכן אנו מנסים בכל זאת ליצוק לתוך החיים בגלות הזו.

אם אנו מראים לו יתברך - האב שבניו גלו מעל שולחנו - שנאלץ להוציא אותנו מהיכלו, שבו ואך ורק בו אנו עסוקים, גם ביכולותינו הדלות, לפחות אנחנו מנסים - הוא עוד יחזיר אותנו. הוא יקשיב וירא שאנו שייכים ואף פעם לא התנתקנו!

זהו העומק ומהות הנבואה: "כל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בבניינה". בקרוב בימינו אמן.

המשך מעמוד 5 | הגה"צ רבי אריה שכטר זצ"ל

בכסא הגלגלים שלו, ובכוחות על-אנושיים ממשיך ללמוד, לענות לאנשים ולתפקד ככל יכולתו.

מרטיט היה לשמוע את תגובת רבי חיים על יסוריו. הוא נשא את עיניו למעלה ואמר: "רבנו של עולם, אני יודע שאתה אוהב אותי פי מיליון ממה שאני אוהב את עצמי, אני יודע שהכאב שלי כואב לך הרבה יותר מאשר הוא כואב לי. לשם מה אתה מוכן לסבול כאבים? משום שאתה רוצה שאעלה לשמים קצת יותר נקי. אם כן, כמה עלי להודות לך, בורא עולם על שאתה מוכן לסבול עבורי..."

רציתי להמחיש לאנשים מיהו רבי חיים גריינמן והחלטתי לספר את מעשה שסופר לי על ידי הנהג בעל הפאות ארוכות. בסיום ההרצאה ניגש אלי מארגן ההרצאה ואמר לי: "יש לי הפתעה עבורך, אני הוא אותו יהודי שסיפר לך את הסיפור לפני שתיים עשרה שנה. אני מוכרח לומר שדייקת בו מאוד, לא החסרת מילה ולא הוספת שום פרט..."

זהו כוחם של גדולי עולם!

מסוד ה' ליראיו

סיפר לי יהודי שגר בשיכון הרבנים ברוממה, שבשנת תשל"ז, בהיותו בחור ישיבה, הוא סבל מדלקות בגבו. לאחר כל מיני נסיונות טיפול של הועילו במאומה, הוא הלך להתייעץ עם רופא מומחה, שקבע כי עלי ולעבור ניתוח בעמוד השדרה באופן דחוף ביותר שגובל בפיקוח נפש. הרופא המומחה הציע לבצע את הניתוח בעצמו באופן פרטי, תמורת סכום לא מבוטל של עשרת אלפים דולר!

הבחור שמע את הבשורה הקשה, והחליט לנסוע באופן מידי לסטייפלר ולשטוח בפניו את הדברים, בשעה מאוחרת בלילה, הגיע הבחור לסטייפלר וחזר בפניו על דברי הרופא. "ניתוח דחוף, זה פיקוח נפש..."

הסטייפלר שמע את הדברים ואמר בנחרצות: "סע עכשיו בחזרה לירושלים ותאמר לרופא שאני אמרתי שהוא משקר, הניתוח לא דחוף ולא מדובר בפיקוח נפש! מה שכן דחוף הם עשרת אלפי

הדולר שהוא צריך כדי לצאת עם אשתו לטיול בחוף לארץ... את זה הוא רוצה לעשות על הגב שלך... אבל בכל מה שנוגע לניתוח, אפשר להמתין אפילו עוד חצי שנה..."

הבחור היה המום: "איך אמצע עכשיו רכב הנוסע לירושלים? וגם אם אמצא רכב, מן הסתם הרופא כבר לא ימצא בבית החולים. וגם אם אמצא אותו, איך אעז לומר לו דברים כה חריפים?!". אך הסטייפלר חרג מהרגלו ואמר לו. "וכי אין לך אמונת חכמים?!"

הבחור צעד לעבר תחנת המוניות, בתקווה למצוא מונית שנוסעת לירושלים. כשלפתע עצרה לידו מכונית. להפתעתו הרבה הציע לו הנהג טרמפ לירושלים... כשהגיעו לכניסה לעיר, שאל אותו הנהג להיכן הוא צריך להגיע. כאשר השיב הבחור כי פניו מועדות לבית החולים הדסה עין כרם, הגיב הנהג "כי מצוה צריך לעשות בשלמות", ולקח אות וברכבו עד פתח בית החולים.

הבחור נכנס פנימה ושאל את האחיות, האם הרופא עדין נמצא בבית החולים. להפתעתו הרבה נאמר לו: "למזלך הרב נאלץ הרופא לבצע ניתוח באופן דחוף, מיד כשיסיים את הניתוח תוכל לשוחח עמו!"

בשעה שלוש לפנות בוקר, יצא הרופא מחדר ניתוח ונדהם לראות את הפציינט שלו יושב וממתין. "מה אתה עושה כאן בשעה כזאת?!" שאל בפליאה.

הבחור אז אומץ וחזר באוזני הרופא על דברי הסטייפלר מילה במילה. הרופא ההמום טפח על ראשו וקרא: "אוי ואבוי לי! אוי ואבוי לי! חזור בבקשה לסטייפלר, ואמור לו כי אני מבטיח שלא אעשה זאת שוב. יותר לא אערב נגיעות אישיות באבחנותי המקצועיות..."

ילדים ששומעים את הסיפורים הללו שוב ושוב, מפנימים את המסר וקולטים מהו כוחם של גדולי ישראל. את העובדות הללו עלינו להעביר לילדינו כדי לחנך אותם לאמונה תמימה, לאמונת חכמים ולהכרה בערך התורה. זוהי חובתו הבסיסית של כל אב הנלמדת מהציווי: "ושננתם לבניך".

(מתוך הספר 'אריה שאג')

עם השנים קושרים קשרים עם החברים למבחן ובסיום כתיבת התשובות מלבנים יחד איתם את השאלות והתשובות. על ידי כך ההשתתפות בתוכנית הופכת להיות דרך חיים, עם חיבור גדול של כלל הנבחנים למטרה של ידיעת הש"ס. זוהי חוויה שאי אפשר לתאר במילים!

הרה"ג רבי שלמה שקלאר שליט"א, נבחן ב"קנין ש"ס" בתחילת המחזור הראשון, וכעת כבר באמצע המחזור השלישי, מספר על הלימוד וההצלחה

מאת: אלעזר גולדברג

רבים הם השואפים ללמוד את כל הש"ס ולדעת אותו על בוריו, אך לא רבים מצליחים לחוש באותה התלהבות ומרץ גם אחרי עשרים שנה. אחד מהמעטים הללו הוא הרה"ג רבי שלמה שקלאר שליט"א, תלמיד חכם משכמו ומעלה, מחשובי העיר ביתר עילית, אשר הצטרף לתוכנית "קנין ש"ס" בתחילת המחזור הראשון, וכעת כבר אוהז באמצע המחזור השלישי. התקשרנו כדי לשמוע ממנו על סוד הצלחתו ולקבל מפיו עצה לאלו החפצים להצטרף בימים אלו לתכנית הגדולה "קנין ש"ס".

איך הכל התחיל? - פתחנו ושאלנו, מה הביא אותך להיכנס למסגרת מחייבת כזו?

היה זה במחזור ה"דף היומי" שהתחיל לאחר תחילת פתיחתה של תוכנית "קנין ש"ס". כאברך צעיר לאחר נישואי למדתי בכלל אברכים. כאשר התחלנו ללמוד מסכת עירובין, הוכרז מבצע בחינה על כל המסכת בסיום ה"זמן". כמה אברכים החלו להתמסר ללימוד עם חזרות על מנת להיבחן על המסכת כולה, ביניהם הייתי אני. באותם ימים אחזו בסדר ב"דף היומי" בלימוד מסכת שבת. ביררתי ב"דרשו" מה התנאים להצטרף לתוכנית "קנין ש"ס" והתברר שעלי לעשות מבחן קבלה. החלטתי שאני מתאמץ ללמוד ולחזור על מסכת שבת, על מנת שאוכל להצטרף כמשתתף מן המניין במבחני מסכת עירובין, כך יהיה לי "מחייב" נוסף להיבחן על המסכת הנלמדת בכולל. לאחר שטעמתי טעמה המתוק של ידיעת מסכת כבר לא יכולתי להפסיק. במסלול זה אני ממשיך עד היום, בנוסף להצטרפות לתוכנית "קנין ירושלמי" במחזור הנוכחי.

אני משתדל ללמוד את כל שלושים הדפים, דף ורבע בכל יום וכך השבוע הרביעי מוקדש כולו לחזרות, כשחציו הראשון מוקדש לחזרות של בין חמישה לעשרה דפים בכל יום ולאחר מכן חזרה נוספת של חמישה עשר דפים ביום. גם ביום המבחן, בשעה שלפני תחילתו אני מספיק לחזור חזרה שלישית על כל שלושים הדפים. נקודה נוספת וחשובה, הוא עשיית "סימנים" כדי להקל את החזרות. לצורך כך ניתן לסכם בקצרה כל יום בסיום הלימוד את העולה מהדף, וניתן גם לעשות סימונים על גבי הדף עצמו, באמצעות הדגשות במקומות עיקריים בסוגיא ובדברי רש"י והתוספות. כך נקל לחזור במהירות על עיקרי הדברים ועל ידי כך להיזכר בכל מהלכי הסוגיות וגם מאפשר לחזור לפני המבחנים על כל שלושים הדפים בזמן קצר מאוד!

מה משך הזמן הנדרש להשקיע בלימוד ובחזרות כדי להתכונן למבחנים, בפרט למבחנים הגדולים, על מאות דפי גמרא? לעניות דעתי כדאי לחלק את הלימוד והחזרות לשני זמנים בכל יום. פעם אחת בבוקר ופעם אחת בערב. אני עצמי ממליץ ללמוד בתחילת היום, ב"סדר בוקר" שלפני סדרי הכוללים, אז המוח צלול יותר ויכול לקלוט מהר יותר את החומר ולאחר מכן ב"סדר ערב" לאחר סדרי הכולל לחזור על החומר.

מה הדרך להצלחה? כיצד יש לנהוג בהכנת החומר ובחזרה עליו היטב, כדי להצליח במבחנים?

בשביל להצליח צריכה להיות תוכנית מוצלחת, לכל אחד כפי טבעו וכוח הבנתו וזכרונו. כמו כן לא תהיה הצלחה ללא עקביות בקביעות, בסדר הלימוד היומי, השבועי והחזרה החודשית והתקופתית. אספר מעט איך אני מכין את עצמי בלימוד ובחזרה: אני לא נצמד ללוח ה"דף היומי", אלא בשלושת השבועות הראשונים בכל חודש

גם ההכנה למבחני "קנין ש"ס" בכל ארבעה חודשים צריכה להיות לפי תוכנית סדורה שתוכננה מראש. לתת זמן בכל שבוע לחזרה מסכמת על הנלמד באותו שבוע וכך גם בכל חודש, באופן שלא יהיה שום זמן בו החומר יישכח. על ידי זה תמיד מוכנים לכל מבחן, על כל כמות של דפים!... על כל אחד לדעת, שמי שעושה כך, בסופו של דבר יהיה מסוגל ללמוד במהירות רבה כמות עצומה של דפי גמרא, עד שיוכל לסיים ש"ס בשנה אחת!

קשרים עם החברים למבחן ובסיום כתיבת התשובות מלבנים יחד איתם את השאלות והתשובות. על ידי כך ההשתתפות בתוכנית הופכת להיות דרך חיים, עם חיבור גדול של כלל הנבחנים למטרה של ידיעת הש"ס. זוהי חוויה שאי אפשר לתאר במילים! כמובן שהכל תלוי ב"דרשו" שהוא המנוע והמנוף לכל זה ועל כך כולנו מכירים להם טובה גדולה.

לסיום, היום כשאתה רואה אברך שמתלבט וקצת חושש להתחייב לתוכנית זו, מה היית אומר לו?

ראשית, כדאי לכל אברך בעל שאיפה לדעת יותר, לתכנן ללמוד עם תוכנית סדורה של זמני הלימוד והחזרות, להחליט לקבוע סדרים קבועים ללימוד זה ולא רק ללמוד "על הדרך", בזמני נסיעות או בין גברא לגברא בקריאת התורה... כל אחד ילמד מבעלי הניסיון את השיטה המתאימה לו כיצד יוכל להצליח ואז בודאי יוכל להתחיל את התוכנית ללא חשש ויתקיים בו מאמר חז"ל "יש זריז ונשכר". הלומד כך יזכה ללמוד תמיד בחשק ובשמחה ויסיים ללמוד בסיעתא דשמיא את כל הש"ס עם ידיעה ברורה בכל המסכתות.

ספר לנו בבקשה על היכולת לעשות מבחנים רבים כל כך ללא דילוגים במשך שנים רבות, וכיצד הטרדות הרגילות של שמחות וכדו' לא גרמו להפסיד מבחנים.

היחס למבחן צריך להיות כמו שאחד מהאירועים המשפחתיים. לכל אברך יש אירועים במשפחה, חתונות, בר מצוות, ועוד. כמו שאי אפשר לפספס אירוע משפחתי, כך אי אפשר לפספס את המבחן. דבר מיוחד יש בהכנות למבחני "קנין ש"ס" שגורם להשקיע בהכנות ושינון הדפים בכל מצב, והוא התענוג של השליטה בידיעת שלושים דפי גמרא בסוף כל חודש לפני עשיית המבחן. עם השנים קושרים

המשך מעמוד 15 | הגאון רבי דוד שרייבר שליט"א

היה כי המשא מכביד על אבא. שאלתיו, איך יתכן שקודם לכן לא היה מסוגל לקרב את ידו אל כוס התה ופלחי התפוח, שהיו בקרבתו ממש, ועתה נושא הוא ממרחק גדול משא כה כבד?! אבא חיך ואמר: 'הא, זה אף פעם לא קשה!'. לנגד העין נגלה חיזיון מופלא: 'הארון נושא את נושאי' כשישנה אהבה כה עזה לתורה, כשהגוף מתבטל כליל לתורה, גם התורה מבטלת את משקלה הסגולי לחלוטין."

"וכאשר הבאתי אותו לטיפול נמרץ עם התקף לב קשה", מספר הגאון רבי דוד שליט"א, "אבא לא שאל אותי מה המצב, ומה אומרים הרופאים. הוא רק ביקש שאביא לו גמרא עירובין ופסחים. חשבתי לרגע שאבא התבלבל ולא ידעתי אם לנקוט כ'תפוס לשון ראשון' או 'תפוס לשון אחרון', לכן שאלתי אותו: 'עירובין או פסחים?', והשיב לי בפשטות שהוא אוחז בעמוד האחרון של עירובין, לכן הוא רוצה שאביא לו את מסכת עירובין, אבל הוא מקווה לסיים אותה בתוך זמן קצר, ולכן הוא צריך שמסכת פסחים תהיה מוכנה לידו, כדי שלא יצטרך להתעכב עוד בזמן שימתין למסכת הבאה..."

"את זה אמר לי כשמצבו הרפואי היה כל כך חמור, עד שבתוך דקות אחדות הוא כבר היה בעיצומה של החייה!"

"פעם אחרת שבה היה מאושפז בערוב ימיו, היה הגאון רבי יואל פרידמן זצ"ל מאושפז איתו בחדר אחד. 'תקשיבו, תקשיבו', אמר למבקרי, 'אתם שומעים לחישות שם, מעבר לזיון? זה רבי פינחס שרייבר. הבוקר הובא לכאן, חלוש וקודח חום, ומאז הוא שוכב במיטה וממלמל בעל פה רשב"ם על בבא בתרא לפי סדר. כשעליתי אה"כ הביתה, ראיתי שהגמרא המונחת היא בבא בתרא,

והוא המשיך למלמל באותו עניין שבו עסק, כשנאלץ להתפנות לבית החולים'..."

"וכעין זה ראינו גם בתקופה שהיה מחוסר הכרה, והמוניטור שמר על קווים מונוטוניים קרים, וכל כמה שדיברו אליו, בישרו לו בשורות טובות וכדו', שום דבר לא גרם לשינוי, אבל כשישב אחד מבניו לידו ולמד בקול, החלו מזנקים כל הגרפים במכשירים. הלב, לחץ הדם, החמצן בדם. אישוני זזים. כשיוצא בנו לרגע החוצה, וקול התורה אינו נשמע עוד בחדר, הכל כבה. המכשירים שבים לפעולה תקינה ומונוטונית.

"ולא רק מכשירים טכנולוגיים יכלו לזהות את ההתרגשות, אחרי שהיה שבוע שלם ללא הכרה, נכנס נכדו לספר לו שהוא נבחן על כל הש"ס בהצלחה. אבא זצ"ל היה בלי הכרה בכלל, אבל מעיניו זלגו דמעות, כל הרופאים שראו את המחזה המופלא הזה הוכו בתדהמה, ואמרו שדבר כזה לא ראו מעודם.

"אבל האמת שאין זה פלא. אכן, מי שלא גדל בערבות סיביר, לא יוכל להבין זאת. אבל בסיביר בכל סיום יום עבודה מפרך, בצריף בו היה ישן יחד עם אביו, לא היה שייך ללמוד מגודל הרעש וההמולה. ולכן אביו היה יוצא איתו אל השלג והכפור שבחוץ, וכך הם היו רצים ביחד סביב המחנה שלא לקפוא למוות חלילה, ובמהלך הריצה היה אביו מלמדו עוד מסכת ועוד וקטעים שלמים משו"ע יורה דעה, כאחד שנלחם על הנפש.

"והיא שעמדה לו לאחר מכן בכור היסורים של ילדי טהראן, כשהמקל והגור משמשים בערבוביה, ולא כרע לבעל גם כשאלף מחבריו קרסו לאחר מאבק איתנים, הוא ידע היטב כמה קשיים עוברים כדי להיות יהודי, וכמה מתוקה היא התורה הקדושה, ללומדיה ולעושיה, עץ חיים היא למחזיקים בה, כפשוטו ממש, היא היתה חייו, היא לבדה, ואין דבר אחר זולתה."

המזל עלינו

אי אפשר להת

של 19 יתומים קט

6
ש

5
של הרב

8
של הרב

מק
שנפ
חו
הבר
בתר
עבור
מ

דוד משה
בוקסבוים
זצ"ל, בן 47
מבית שמש
נפטר בפתאומיות
והותיר אלמנה ויתומים
ללא קורת גג!
בתרומתכם יש לציין:
עבור קרן מס' 5395
משפחת בוקסבוים

נריה
איסחקוב
זצ"ל, בן 53
מבני ברק
נפטר ממחלה קשה
השאיר תינוקת
בת 3 חודשים!
בתרומתכם יש לציין:
עבור קרן מס' 5393
משפחת איסחקוב

לתרומות עבור הקרן המשותפת למען 19 יתומים
משלושת המשפחות - נא לציין עבור קרן מס' 527
(הכסף מתחלק בין כולם לפי הצרכים - לפי הוראות הרבנים)

ועזר עזרה לנו

עולם מהדמעות

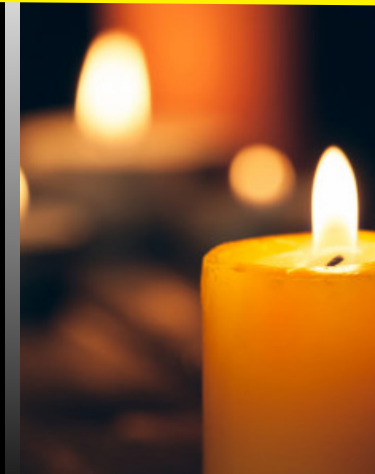
נים הזועקים לעזרה

**על פי בקשת
גדולי ההוראה
שליט"א**

**כל אחד ואחד מאחינו
בני ישראל מתבקש שלא
לפחות מסך 380 ₪**

**עבור 19 היתומים משלושת
המשפחות - 20 ₪ לכל יתום**

**ולכל הפחות לא יפחתו
נ-190 ₪ - 10 ₪ לכל יתום.**

צומים

ל הצדקת מרת

מירב

רצון

ע"ה, בת 44

ית הרצוג - ב"ב

פטרה ביסורים

ודשיים לפני

מצווה של בנה!

ומתכם יש לציין:

קרן מס' 5394

משפחת רצון

1800-39-47-47

ושיגם של השואלים. שאל אותו רבינו: כיצד מתיישבת סתירה כזאת בלבד?

ענה לו מרן ה'חזון איש': "אני חי בעולם אחר, ולכן אני מרגיש וחושב אחרת, אבל את העצות אייעץ לאנשים מעלמא הדין כפי ארחם ושיגם, וכך היא המצוה להשיא עצות..."

בתוך שיחותיו המרובות עם רבינו, גילה לו מרן ה'חזון איש' כמה פעמים, שהוא שונא התנהגות גאוותנית, אפילו כשנראה כוונה לשם שמים, ושיבח אדם שבא לידי הכנעה וענוה.

וסיפר רבינו: הכרתי אדם שידע ללמוד הרבה מאוד, אבל היו לו מידות רעות מאוד, שאלתי את מרן ה'חזון איש': הרי האיש הזה היה מבאי ביתו - למה אינו מוכיחו על המידות הרעות? ענה לי מרן ה'חזון איש' שלאדם בן 70 אי אפשר לומר מוסר (תוכחה). אדם בן 30 או בגיל 40 עוד אפשר להוכיח, אבל לא אדם זקן.

עובדא מופלאה, מובא בספר דברי רב (שו"ת שבט הלוי ח"ו סימן קס"ו), עם מרן 'חזון איש': "זה לי שלושים שנה שדעתי היתה שרצפה הרגילה (של בלשות), הוה ליה כאבן ומפסקת בין עציץ לקרקע, ונקרא עציץ שאינו נקוב. וה'חזון איש' התוכח אתי ואמר שרצפה זו אינה מפסקת והעציץ יונק מבעדה מן הקרקע.

ושוב אחר זמן הרימותי עציץ כזה ואבן הרצפה מן הקרקע, וראיתי בבירור שכנגד נקב העציץ היה חלול כמו נקב באבן הרצפה על השכבה העליונה, וניכר לעינים שזה מכח משיכת קרקע העציץ על ידי נקב שלו, ואין האבן מפסיק, ואמרת ברוך שבחר בחכמים ובמשנתם." (מתוך הספר 'ולא שבט הלוי בלבד')

רבינו, שח אחד מתלמידי החכמים: היה זה כאשר נכנס למעונו של מרן ה'חזון איש', כשפרשיות תפילין בידו ושאלתו בפיו, שלאחר בדיקת הסופר נתעורר לו ספק באחת האותיות. לאחר התבוננות בפרשיות, השיבו מרן ה'חזון איש': "אתה צריך להחליף הפרשיות, בגלל האות צ' שאינה כתובה כהלכה משום שהיו"ד הפוכה".

היות שכבר ידע השואל שמרן ה'חזון איש' פוסל אות צ' כשהיו"ד הפוכה, חזר ושאל "חוץ מהצ', האם הכל כשר?", ושוב ענה מרן "צריך להחליף את הפרשיות". תוך כדי דיבור, נכנס לחדרו המרא דאתרא רבינו, והנה מרן ה'חזון איש' מראה את הפרשיות לרבינו ושואל אותו מה דעתו בזה?

אמר לו רבינו שראה בתשובות 'חתם סופר', שמביא כי רבו הגאון רבי נתן אדלר כתב כן את האות צ' ביו"ד הפוכה.

"היה זה מחזה נורא", ממשיך מרא דעובדא לספר, איך ה'חזון איש', תפס כסא מטבח ללא משענת, העמידו ליד ארון הספרים, קפץ עליו כנער, והוריד ספר תשובות 'חתם סופר' שהיה במדף העליון, רפרף בדפיו, וביקש ממנו שיראה לו היכן הדברים כתובים.

רבינו פשפש ולא מצא, לפיכך החזיר לי את הפרשיות ללא אומר ודברים, והלכתי לדרכי. לאחר כמה ימים הייתי בבית רבינו ואמר לי: "כשעמדתי בביתו של מרן ה'חזון איש', הייתי 'נרעש ונפחד' ולא מצאתי את מקום דברי ה'חתם סופר', אך כשבאתי לביתי מצאתי את הדברים, וכבר הודעתי הדבר למרן ה'חזון איש'".

הרבה פעמים יעץ מרן ה'החזון איש' לשואלים אותו, באופן אחר ממה שהוא עצמו נוהג ובניגוד לתפיסת עולמו, וזאת בהתחשב עם ארחם

המשך מעמוד 7 | הגה"צ רבי זלמן בריזל זצ"ל

נפשו, אשר ציפה לו שנים כה רבות! "ועתה, שערו בנפשיכם - הלא הקב"ה אוהב כל אחד ואחד מעמו ישראל באהבה שאין לה שיעור וגבול. כל אחד נחשב אצל הקב"ה

כבן יחיד, שנולד אחרי כמה אלפי שנים מבריאת העולם! "הרי בוודאי שהקב"ה שוקד תמיד על שלומי וטובתו של בנו יחידו בכל רגע ורגע, ואיך זה יעלה האדם על קצה דעתו, שיעשה עמו ה' דבר אחד שלא לטובתו חו"ו?"

עיתים רגשותיו של ר' זלמן באהבת בוראו היו גואים בקרבו, עד שהיה מתבטא:

"אם לא שאנו עומדים כאן ברחובה של עיר, הייתי יוצא עתה בריקוד של שמחה לכבוד הקב"ה!"

וכן תלמידיו ושומעי לקחו שעקבו אחר הנהגותיו סיפרו, כי לא אחת ראוהו לר' זלמן לבדו בחדרו, כשהוא מרקד ומזמר ומודה לד' בשמחה עילאית.

(מתוך הספר 'ר' זלמן')

והמוצלחים. אמנם מאידך גיסא, אהבתו של האב לבנו יחידו זה, גדולה היא עשרת מונים מאשר אהבת האב לעשרת בניו, אהבה זו אי אפשר לתארה כלל.

והנה, הקב"ה שמח בכל אחד ואחד מבני ישראל ואוהב כל אחד ואחד מהם, הן כמו אהבתו העצומה של האב לבנו יחידו, והן כשמחת לבו הגדולה של האב שזכה בעשרה בנים. וזהו שאנו אומרים בתפילה בכל יום:

"שמאהבתך שאהבת אותי" - היינו כאהבת האב לבנו יחידו. "ומשמחתך ששמחת בו" - כשמחת האב בעשרת בניו. כדבר הזה הקב"ה אוהב ושמח בכל אחד מישראל, ולכן קורא אותם 'ישראל' בלשון יחיד ו'ישורון' לשון רבים.

פעמים שהיה ר' זלמן מתלהב ברוחו ואומר:

"אדם שנולד לו בן יחיד אחר שעברו שנים רבות מנישואיו, הלא אין שייך לתאר כלל את אהבתו העצומה של אב זה לבנו יחידו מחמל

ללמוד את כל מצוות התורה, אבל לפני שמתחילים ללמוד תורה, צריך קודם כל הכרת הטוב. איפה הכרת הטוב שלכם? איפה היא?? ה'חובת הלבבות' כותב בשער 'עבודת האלוקים', שהכרת הטוב היא הבסיס לעבודת הבורא, ואי אפשר לעבוד את הבורא בשום אופן אם אין הכרת הטוב. לפני שמתחילים לחזור על התורה, קודם כל צריכים לחזק את הכרת הטוב, להעצים את התחושה הזאת בלב שלנו, לפתח ולטפח את המידה החשובה הזאת, כי בלעדיה אי אפשר לבוא לשום מדרגה של עבודת ה'.

וזה מביא אותנו לפסוק נוסף בפרשתנו: "אוכל תשברו מאתם בכסף ואכלתם וגם מים תכרו מאתם בכסף ושתיתם". למה כל כך חשוב לשלם על האוכל ועל המים? למה לא לקבל בחינם? התורה בעצמה אומרת את התשובה: "כי ה' אלוקיך ברכך בכל מעשה ידך, ידע לכתך את המדבר הגדל הזה זה ארבעים שנה, ה' אלוקיך עמך לא חסרת דבר".

מסביר רש"י הקדוש: "לפיכך לא תכפרו את טובתו להראות כאלו אתם עניים, אלא הראו עצמכם עשירים".

אומר רבי משה חברוני: טבע האדם להראות את עצמו כמסכן. אנשים אוהבים להתלונן: אין לי כסף, כואב לי הרגל, אני לא מרגיש טוב, אתמול היה לי יום לא מוצלח. אנשים מתלוננים. זה היפך מה שהתורה מצווה אותנו, צריכים להראות הכרת הטוב, אסור להתלונן. אם יש לך כסף - תשמח ואל תבקש מאחרים שיתנו לך בחינם, הקב"ה נתן לך, תודה לו ואל תכפור בטובתו. יש לך גוף בריא ומתפקד, אל תתלונן כל הזמן שכואב לך ושאתה מרגיש חלש וכו'. לשמוח! להראות שאנחנו שמחים בטובתו של מקום. הכרת הטוב! בלי זה אי אפשר להיות עובד ה'!

"והרי כשמתקשרים אליך הביתה בשעה 2:00 בלילה, כדי לבקש ממך עזרה בתיק הרפואי שלי, אתה לא מתעורר מהצלצול של הטלפון", אמר הרב אלישיב, "זאת היא שמתעוררת והיא זאת שמעירה אותך, כל כך הרבה פעמים היא עשתה לי טובה, ולא היתה לי הזדמנות להודות לה על כך, ולהשיב לה טובה תחת טובה. לכן חרגתי ממנהגי הקבוע, ובמיוחד לכבודה הנחתי את היד על ראש בנך, כי ידעתי שזה ישמח אותה, ועל ידי כך אוכל להשיב לה כגמולה הטוב שגמלה עמי". מדהים!!! למרן הרב אלישיב היה הידור הלכתי, חומרה! הוא חשש לדעת הגר"א!!! היו לו 1,200 צאצאים כשנפטר, ואפילו אחד מהם לא זכה שהרב יניח את ידיו על ראשו ויברך אותו, אבל כשעמדה בפתח אשה, שהעירו אותה כמה פעמים באמצע הלילה למענו, והיא קמה בשמחה ועשתה מה שבכוחה לעשות כדי לעזור לו, רגש הכרת הטוב שלו התגבר על ההידור ההלכתי שנהג בעצמו. הכרת הטוב זה הבסיס! על זה הוא לא מוותר, בשום פנים ואופן! אומנם הוא הניח רק יד אחת, ובכוונה הניח את יד שמאל ולא את יד ימין בגלל חשבונות הלכתיים שכך הוא מצמצם את הסיכון שהוא עובר חלילה על דעת הגר"א בעניין, אבל על הכרת הטוב הוא לא ויתר...

ומכאן נחזור לפרשתנו: אם נשים לב לתוכחות שאומר משה רבינו לבני ישראל, הן כולן נוגעות לנושא זה של הכרת הטוב. הקב"ה הוציאם ממצרים, והם בכו "המבלי אין קברים", נתן להם את המן והם אמרו "הלחם הקלוקל", קרע להם את היס, והם התלוננו שמצרים נוסע אחריהם, נתן להם ריבוי זהב והם עשו ממנו עגל מסכה... משה רבינו אמר להם: אחי ורעי, אנחנו עומדים לחזור על התורה,

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

אחרי שלוש שעות של לימוד בחשק, ב'געשמאק'? כמה חיים, כמה שמחה נותנת לנו התורה, כמה היא פותחת את השכל! האם מישהו יכול לתאר מה פירוש לחיות בעיירה ללא טלפון, ללא כלי תקשורת, ללא עיתונים, ללא כלום, ולחיות כל יום, כל היום רק עם התורה ועם הקב"ה? האם מישהו יכול לתאר זאת?!... וזה היה דבר פשוט וברור מאליז לכל יהודי - שהתורה היא החיים שלנו, ובה אנו מוצאים את הקב"ה ואת הנצחיות.

התורה היא מקור החיים והשמחה של היהודי!

(לקט מתוך הגדה של פסח 'תפארת שמשון')

לתאר את תחושת של אותו יהודי ההולך בשמש היוקדת או בשלג הכבד שעות על גבי שעות, ללא צידה ובנעלים קרועות?... "אל תסתכל בקנקן אלא במה שיש בו" - הלב של אותו יהודי מלא על גדותיו בשמחה עצומה! כל קשיי הדרך אינם כלום עבורו, לעומת המטרה אליה הוא צועד! האם תמונה של יהודי זה הצועד בדרך הקשה, כשכולו נוטף זיעה, יכולה לתאר אותו באמת - כפי מה שהוא? הרי הוא מיליונר! הוא גביר גדול!

אם מישהו היה מצייר תמונה של עיירה יהודית, האם הוא היה יכול לתאר הרגשה של יהודי? האם יש מישהו שיכול לתאר מה מרגישים

צוף התורה

מגיד המישרים הג"ר אליעזר יוטקובסקי, עם שאלות בראי הפרשה, משולבים בעובדות ומעשים מגדולי הדורות

גורל (ובינתיים גם ישכך מעט כעסו ויפעל ממניעים טהורים יותר) כדי לוודא שהעונש לא נופל על הילד שהמלמד הכי פחות מחבב, מסיבות שאינן אובייקטיביות.

מסופר על הגאון רבי אברהם גניחובסקי, שהנהיג באספות הצוות של ישיבת טשעבין, שאם היו צריכים לדון בהתנהגותו של בחור מסוים, היו נותנים שם קוד לאותו בחור, ורק מי שהיה צריך לדעת את שמו היה יודע. כל שאר חברי הצוות התייחסו למעשים ולהתנהגות, אמרו את דעתם לגבי האופן של הטיפול בו, אבל בלי שיידעו על מי הם מדברים. כי גם כשמדברים בגנותו של אדם לתועלת, באופנים המותרים כמובא בחפץ חיים, יש צורך לצמצם ככל האפשר את הפגיעה בשמו הטוב ואת מספר האנשים שייחשפו למעשיו והתנהגותו. ולא כאותם אלו שחושבים שאם פלוני הוא תלמיד בישיבה שלי, משמע שאני יכול לדבר עליו כאוות נפשי ואין לי שום מחויבות לדיני 'בין אדם לחברו' כלפיו, חלילה וחלילה.

מעשה ביהודי יקר, תושב בני ברק שידיו רב לו בעיסוק בהרבצת תורה ובצרכי ציבור באמונה, שמחמת רוב טרדתו בענייני הכלל, לא יצא לו לקחת את ילדיו לטיול במשך יותר משנה.

פנו הילדים לאביהם בטרונאי ואמרו: אבא, כבר יותר משנה לא לקחת אותנו לטיול. אנחנו מבינים שאבא עסוק מאוד, אבל בכל זאת, מה עם טיול לחילוף עצמות וגיבוש משפחת?

אמר האב לבניו ובנותיו, אכן הצדק עימכם. אני אקח אתכם לטיול, אבל עשיתי חשבון שיש לי רק שלוש שעות, לא יותר.

הילדים התאכזבו מאוד, כי הרי רק הנסיעה לצפון אורכת שלוש שעות, והיציאה מבני ברק לבדה אורכת כשעה לפעמים, כך שבשלוש שעות הם לא יספיקו אפילו לצאת מהאוטו.

אמר להם האב, אל תדאגו יקירי, חכו ותראו שיהיה לכם טיול מעניין מאוד. בהגיעה המועד שנקבע, נכנסו כולם אל האוטו, ויצאו לטיול. האב תמרון בין עומסי התנועה של בני ברק, ובתוך זמן לא רב מצאו הילדים את עצמם ב... 'מכון מ.מ.' - מכון הרישוי שבו עושים את הטסט למכוניות בבני ברק. הילדים צפו בהשתאות בעבודה המתבצעת במכון, הם ראו איך הממונים על כך בודקים כל רכב בצורה יסודית, בוחנים את מצב השחיקה של רפידות הברקס, את כמות השמן שיש במנוע, את זיהום האוויר הנפלט מהאגוז, את עוצמת התאורה של פנסי הרכב הקדמיים והאחוריים ועוד ועוד.

כשיצאו משם, אמר להם האב: "עכשיו היינו בשיעור מוסר". הילדים לא כל כך הבינו והוא הסביר להם: "ראיתם איך בודקים את

1 אחרי מספר דקות נסיעה הם הגיעו למגדלי 'בסר'. יש מגדל 3 ויש מגדל 4, שניהם באותו הגובה. האב הודיע לילדיו שעכשיו הם הולכים לרדת הר גבוה. עולים במעלית לקומה האחרונה של המגדל, ויורדים ב... מדרגות

"אלה הדברים" (דברים א', א')

וברש"י: לפי שהם דברי תוכחה הזכירים ברמז. נוהג ידוע בעולם החינוך הוא שכשילדים מתחילים להשתולל בכיתה או אפילו בהפסקה, והעניינים מתחילים לצאת משליטה, צריך המלמד לתפוס ילד אחד ולנזוף בו באופן רציני, כדי להרתיע את כל השאר. אם המלמד ינסה לצעוק על כל הילדים יחד, דבריו ילכו לאיבוד ואף אחד לא יתייחס ברצינות, אבל אם הוא יתפוס תלמיד אחד ויעשה ממנו דוגמה, יש לו סיכוי לא רע להשתלט על הקבוצה כולה.

שאלה: האם מותר לעשות זאת מבחינה הלכתית? האם זה צודק וישר לתפוס ילד אחד שלא בהכרח התנהג בצורה גרועה יותר מבין שאר החברים, ולגעור בו בצורה כזאת שתטיל מורא בלב כל האחרים? הרי בכך המלמד עושה לו לכאורה עוול, ופוגע בו פגיעה משמעותית יותר ממה שהיה מגיע לו, רק כדי להשפיע על האחרים.

תשובה: הנושא תלוי כמובן בסיטואציה ובעניין. בוודאי שאין הצדקה לתפוס סתם ילד רנדומלי ולשפוך עליו את הכעס נגד הקבוצה כולה. בוודאי שלא ראוי לתפוס ילד אחד ולתת לו עונש בלתי חוזר באופן כדי שלא מגיע לו בשום פנים ואופן.

אבל בהחלט יש מקום ל'דוגמה' ולפעמים אין מנוס אלא לתפוס ילד אחד מכל הקבוצה, לגעור בו ואפילו להעניש אותו במידה ובמשורה, למרות שכולם עשו את אותו הדבר. אבל צריך שהמלמד יהיה בריא בדעתו שהוא עושה זאת משיקולים חינוכיים בלבד ולא מתוך כעס שגורם לטירוף הדעת חלילה, לוודא שהתועלת תהיה גדולה מהנזק, ולוודא שהמלמד לא בוחר את אותו הילד בכל פעם כדי לעשות ממנו דוגמה.

עצה טובה: אולי כדאי שלפני שהמלמד יעניש ילד אחד, יעשה

**אמר להם האב, אל תדאגו יקירי,
הכו ותראו שיהיה לכם טיול
מעניין מאוד. בהגיע המועד
שנקבע, נכנסו כולם אל האוטו,
ויצאו לטיול. האב תמרן בין
עומסי התנועה של בני ברק,
ובתוך זמן לא רב מצאו הילדים
את עצמם ב... 'מכון מ.מ.' -
מכון הרישוי שבו עושים את
הטסט למכוניות בבני ברק...**

השיב להם אביהם: עלינו במעלית, היינו בטוחים שהגענו לשפיץ. במעלית שלנו לא היו כפתורים לקומה גבוהה יותר. זה הכי גבוה שאפשר. היינו מאוד מרוצים, ירדנו את המדרגות בחדווה מתוך הבנה שהגיענו לשיא, אבל כשיצאנו מהבניין והצצנו עליו מבחוץ, גילינו שבקושי הגענו לחצי גובה.

כך גם האדם. הוא נמצא כאן בעולם הזה, לומד, מתפלל, משתדל לקיים את המצוות ולעסוק בתורה וכו', והוא בטוח שהוא הגיע לשיא, לשפיץ של היכולות שלו. אין יותר גבוה מזה, אבל כשמגיע רגע האמת והוא יוצא מהגוף שלו, מסתכל מבחוץ... מה הוא מגלה? שהוא לא הגיע אפילו לחצי ממה שהיה יכול להגיע...

וכבר אמר רבינו הגאון מווילנא זצ"ל, שאם יהיה לאדם חלק של אחד מכמה אלפים, מהבושה שחוזה הנשמה כשהיא יוצאת מהגוף ומגלה כמה רחוקה היא מהמימוש של הפוטנציאל שלה, לא יוכל האדם לשאת את הבושה הזאת. תראו איזה בניין גבוה, תראו כמה גבוה יכולנו לטפס, ואנחנו הגענו רק לחצי הגובה....

וזה רבותי, זה נקרא ללמד את הילדים מוסר בדרך שתקבל אצלם, תוך כדי טיול, תוך כדי פעילות חווייתית, להכניס מסרים של תוכחה ומוסר, זאת הדרך הטובה ביותר להשפיע על הילדים ולחנך אותם לתורה וליראת שמים.

ואם בענייני חינוך והדרכת הילדים עסקינן, ומאחר ואנו עדיין נתונים תחת רושם הסתלקותו של מרן רבינו ראש הישיבה הגרי"ג אדלשטיין זצ"ל, אציין כאן מה שהתפרסם בעבר בשם מרן ראש הישיבה שאמר בכנס מחנכים, אותו ניהל המחנך המפורסם הרב משה בלוי שליט"א.

אמר מרן ראש הישיבה: "צריך להיזהר מאוד שלא לתת לילד כל מה שהוא רוצה. אם יתנו לו כל מה שהוא רוצה יחשיב את עצמו

הרכב. לא מוותרים על כלום, בודקים אם הוא ראוי להמשיך לנסוע בכבישי ישראל, אם הרכב יתברר כלא כשיר - יורידו אותו מהכביש. "עוד מעט מגיע חודש אלול ואחריו ראש השנה ויום הכיפורים", אמר האב, "כל אחד ואחד מהאנשים בכדור הארץ צריך לעבור במכון הטסטים של הקב"ה. שמה יבדקו את הפנסים, העיניים שלנו, כמה שמרת על העיניים, האם השתמש בהם לדברים טובים או חלילה וחס לדברים שהם פחות טובים? ומה עם הברקסים? ידעת לעצור את עצמך לפני שהגעת לכלל כעס ולכלל עבירה חלילה? ספר לנו על זיהום האוויר שנפלט ממך, אתה משרה סביבך אווירה טובה וחיובית או שבכל מקום שאתה נמצא אתה מזהם את האוויר ומשרה אווירה של חוסר יראת שמים???"

הטיול נמשך, אחרי מספר דקות נסיעה היא הגיעו למגדלי 'בסר'. יש מגדל 3 ויש מגדל 4, שניהם באותו הגובה. האב הודיע לילדיו שעכשיו הם הולכים לרדת הר גבוה. עולים במעלית לקומה האחרונה של המגדל, ויורדים ב... מדרגות. קודם לכן הוא ביקש אישור מחבר שיש לו משרד בבניין כדי שלא יהיה חשש גזל בשימוש במעלית שלא באישור של אחד השותפים שלה.

"תדמינו שאנחנו יורדים במורד ההר", המליץ האב לילדיו, "הרי ממילא גם כשלוקחים אתכם לטיול בנחל קטלב ואתם יורדים את כל ההר, בסוף אתם מגלים שאין בכלל מים בוואדי היבש שבתחתית המסלול, גם אנחנו נרד את כל ההר בלי לראות מים בסוף..."

הילדים הבינו שטיול יותר טוב מזה לא יהיה להם בתקופה הקרובה, ולכן שיתפו פעולה בשמחה רבה.

עלתה כל המשפחה במעלית אל הקומה הגבוהה ביותר. הם הסתכלו מהחלון וראו את המגדל הסמוך, שנראה גבוה יותר. התחיל ויכוח אם הם הגיעו לקומה האחרונה במעלית אם לאו, שהרי הבנין הסמוך שאמור להיות באותו הגובה, ומהחלון הם רואים שהוא מתנשא לגובה רב יותר מזה שבו הם נמצאים. לבסוף הגיעו למסקנה שכנראה המגדל השני קצת יותר גבוה, וכנראה שהמגדלים אינם תאומים סיאמיים.

החלו לרדת במדרגות בדילוגים של שתיים שתיים ושלוש שלוש, איש כפי מעשיו וכפי יכולותיו בהתאם לגילו ומצבו הגופני... כשהגיעו למטה הסתכלו שוב, וראו ששני המגדלים באותו הגובה בדיוק, מה התברר? במגדל יש שתי קבוצות של מעליות. אחת מגיעה לקומה ה-23, והמעליות שבקבוצה השנייה, מגיעות לקומה האחרונה, קומה 42.

התברר להם באיחור שהם ירדו 'רק' 23 קומות, האבא הבטיח להם שבקרוב בקרוב הוא ימצא הזדמנות נוספת לעלות איתם שוב לקומה ה-42 ולרדת משם את כל המדרגות, אבל הילדים כבר מכירים את האב לא פחות ממה שהוא מכיר אותם, וההבטחות שלו לא עשו עליהם רושם של ממש...

ואז אמר להם האבא, שבעצם היה זה שיעור מוסר נוסף. הילדים אל הצליחו להבין, מילא במכון הרישוי של כלי הרכב הם ראו איך בודקים כל מכונית והבינו שככה בודקים כל אדם, אבל לרדת במדרגות איזה שיעור מוסר יש פה?

כמו כן אומרת הגמרא במסכת פסחים דף קיב ע"א "אם בקשת ליחנק היתלה באילן גדול", ומבאר רש"י במקום: **אם בקשת ליחנק** - לומר דבר שיהיה נשמע לבריות ויקבלו ממך, **היתלה באילן גדול** - אמור בשם אדם גדול.

עם זאת, רבים מגדולי ישראל נזהרו מאוד שלא לשנות מדבריהם, גם לא באופן כזה שחשבו שהדבר יסיע לשומעים לקבל את דבריהם, ובוודאי שיש מקום להדר בעניין זה שלא לשנות מן האמת בשום אופן.

זכורני בתחילת דרכי כמרצה, בכל פעם לפני שנסעתי למסור הרצאה לציבור של יהודים רחוקים משמירת תורה ומצוות, היתה אמי שתחי' משנת באוזני את מה שהיה רגיל בפיו של רבי יוסף אברהם וולף, מייסד ומנהל סמינר וולף המפורסם, שהיה נוהג לומר שיש אנשים שטועים וחושבים שמותר לשנות מן האמת כדי להחזיר אנשים בתשובה, אבל האמת היא שדווקא מי שלא משנה מהאמת, יצליח יותר להחזיר אנשים בתשובה.

והוסיף על כך אבי מורי הגאון רבי ישראל יוטקובסקי זצ"ל, בעל 'מחיר כסף', שהיה אומר לי: "זכור בני, אם מזמינים אותך לדרוש בחיפה האדומה, ואתה בטוח שבדרשה אחת תצליח להחזיר את כל החיפאים בתשובה ולהפוך את העיר כולה לעיר שכולה חכמים וסופרים השומרים את כל מצוות התורה...".

ואז הוסיף אבי והסביר לי למה הוא מתכוון כשהוא אומר 'לגנוב שקל אחד', הרי ברור שלא אגנוב כסף, ולא עלתה כזאת על דעתו... אלא ההסבר הוא שאלווה חלילה וחס שקל אחד למשך שבוע, מבלי להיות בטוח שאני אוכל להחזיר אותו ושאני אזכור להשיב אותו לבעליו. אין זה רצון הבורא שאכשל בגול או שאשקע בחובות שלא יהיה לי מהיכן להחזיר אותם! גם אם בכך אפסיד את כל חיפה.

ואכן, ב"ה זכיתי להיצמד להוראות אלו של אבי זצ"ל ואמי תבלחט"א, ומשתדל מאוד להימנע מחובות בפעילויות השונות שלי, ובכל פעולותי אומנם אין עודפים תקציביים, אבל גם לא חובות כספיים. כי להיכנס לחובות שלא אוכל להחזיר חלילה - אין זה רצון ה'...".

ומכאן עצה ששוויה זהב לכל העוסקים בצרכי ציבור באמונה: עסקן שנקלע לחובות ובא לבקש את עזרת הציבור שיסייע לו לכסות אותם, יצטרך להתאמץ מאוד, והסיכויים שלו להצליח נמוכים מאוד.

הרבה הרבה יותר קל לגייס את התרומות הנדרשות לפני שאתם יוצאים לדרך עם פרויקט חדש, ואפילו לגייס שותפים שילוו אתכם בפרויקט לאורך זמן, כי אנשים אוהבים לתרום מכספם למען פעילות עתידית, ופחות ממהרים לתרום לכיסוי חובות שנוצרו כתוצאה מפעילות ישנה.

"כל התשובות שנכתבו במדור זה נועדו לחידודי, ואין לראות בהן הוראה למעשה בשום אופן"

יותר מן ההורים ויזלזל בהם ויעשה כל מה שלבו חפץ, יש הכרח שהילד תהיה לו התבטלות בפני ההורים, וזה תלוי בחכמת ההורים שלמרות האהבה שהוא מקבל מהם, ידע גם שהוא חייב לכבד אותם". לאחר מכן הוסיף משפט נוסף חשוב מאין כמוהו: "יש בזה עוד תועלת שמכיוון שהוא חי בלי פריקת עול זה גם מוסיף שלא תהיה לו פריקת עול תורה ויראת שמים. זוהי הדרך לחנך, עם כל האהבה צריך הילד לדעת באופן ברור שיש משהו מעליו".

2 **אבי מורי הגאון רבי ישראל יוטקובסקי זצ"ל, היה אומר לי: "זכור בני, אם מזמינים אותך לדרוש בחיפה האדומה, ואתה בטוח שבדרשה אחת תצליח להחזיר את כל החיפאים בתשובה ולהפוך את העיר כולה לעיר שכולה חכמים וסופרים השומרים את כל מצוות התורה..."**

"כָּכֵל אֲשֶׁר צָוָה ד' אֹתוֹ אֱלֹהִים" (דברים א, ג)

היה פעם דרשן שהיה נוהג לספר בדרשותיו סיפורים על גדולי ישראל וכן לומר ווארטים שנאמרו על ידי גדולי ישראל. הוא היה מקובל בכל העדות והחוגים, פעם דיבר בקהילה ליטאית ובפעם בקהילה חסידיה, פעם בבית כנסת ספרדי ופעם בבית כנסת תימני, כולם אהבו אותו וכולם התחברו לדרשותיו.

היה יהודי אחד שיצא לו פעם לשמוע את הדרשה של הרב בבית כנסת ספרדי, ולאחר מכן שמע את אותה הדרשה מפיו גם בבית כנסת חסידי, ובבית כנסת ליטאי. או אז התברר לו שאותו הסיפור שבבית הכנסת הספרדי סופר על הרב הספרדי הידוע שינה צורה ובבית הכנסת החסידי אירע עם האדמו"ר הידוע, ואילו בבית הכנסת הליטאי הסיפור הזה אירע בכלל עם גדול בעלי המוסר.

ניגש היהודי את הרב ושאל אותו, 'למדנו רבינו. הסיפור הזה הוא סיפור חסידי או סיפור ליטאי, ספרדי או אשכנזי???'

נענה הדרשן ואמר, וכי מאי נפקא מינא? אני מספר את הסיפור לכל אחד באופן שיתקבל על דעתו. מה לעשות שאלו אוהבים לשמוע סיפורים על הגדולים שלהם ואלו אוהבים לשמוע על הגדולים שלהם, וכי בגלל שהסיפור אירע עם מישהו שמגיע מעדה אחרת, נמנע מבני העדה הזאת לקבל את המוסר ההשכל הטמון בו???

שאלה: האם מותר לשנות מן האמת כדי הדברים יתקבלו על לב השומעים, או שיש בכך איסור?

תשובה: הדבר מותר לכאורה, כפי שמובא בהדיא בגמרא במסכת עירובין דף נא ע"א: "דלא תנא ליה בשם רבי יוסי אלא סתמא תניא ליה לעיל, ומשום הכא אמרה בשם רבי יוסי כי היכי דלקבלה מיניה". ראינו במפורש שאפשר לומר דבר הלכה בשמו של מישהו אחר כדי שיקבלו ממנו את הדבר.

- ◆ אתה עורך סעודה גדולה וחסרים לך ספסלים - האם מותר לך לקחת ספסלים מבית הכנסת?
- ◆ האם מותר למכור ספר תורה פרטי?
- ◆ באיזה בית הכנסת מותר לאכול ולשתות אך לא לשוחח שיחת חולין?

מהלכות קדושת בית הכנסת

• אם הקדיש אדם בנין עבור בית הכנסת, לא חלה עליו קדושת בית הכנסת עד שישתמשו בו, אולם המקדיש חייב לקיים את דבריו, כיון שהאמירה שיקיים דבר מצוה נחשבת כנדר.

• אם בנו בית הכנסת מכספי חולין, או שהקדישו בנין בנוי לבית הכנסת - אינו קדוש עד שיתפללו בו פעם אחת. ובדומה לכך, אם ייחדו נרתיק לתפילין, אינו קדוש עד שיכניסו לתוכו את התפילין.

• בנין בית הכנסת שנמכר או חרב, אסור להשתמש בו, או במקום שבו עמד, לדברים שיש בהם גנאי ניכר וקבוע. ואם הרסו את מבנה בית הכנסת והקימו מבנה אחר, מותר.

• אם ייחדו מבנה לבית הכנסת עד לזמן מסוים, לא חלה עליו קדושה, ומותר לאכול ולשתות בו. אולם, במשך הזמן בו הוא משמש כבית כנסת אין לנהוג בו קלות ראש גמורה, כגון שיחה בטלה.

• אדם המקיים בביתו מנינים לתפילה, אין המקום נחשב משום כך כבית כנסת, ואין בו קדושה. אולם, אם ניכר מתוך מעשיו שהקדיש את המקום לבית הכנסת - נחשב המקום לבית כנסת.

• העורך בביתו סעודה גדולה, ונזקק לספסלים - רשאי להשתמש בספסלי בית הכנסת, כיון שהמנהג להשתמש בהם לצורך כגון זה, ונחשב הדבר כאילו התנו מראש שיוכלו להשתמש בהם.

מכירת בית הכנסת

• בית כנסת מרכזי בעיר גדולה, שכבר לא מתקיימים בו מנינים לתפילה, או שמוכרים אותו לקהילה אחרת וימשיך לתפקד כבית כנסת - מותר למוכרו.

• בית הכנסת שנבנה על ידי עמותה חוקית - חברי העמותה

רשאים למוכרו, כיון שבית הכנסת נבנה על דעת שכל החלטה הקשורה בו תוחלט על ידם, וגם יש למעשיהם תוקף על פי חוקי המדינה.

• בעבר, התקיימה בערים רבות מועצה בת שבעה חברים, שנבחרה על ידי נציגי הקהילות בעיר, אשר כל עניני הציבור היו נחתכים על פיה. מועצה זו מכונה 'שבעה טובי העיר'.

• תנאי עיקרי למכירת בית כנסת הוא קיומו של בית כנסת נוסף באזור, שיש בו כדי להכיל ברווח את כל המתפללים בבית הכנסת המיועד למכירה.

• אם אדם הקדיש לבית הכנסת דבר הנושא רווחים על ידי שכירות וכדומה, והתנה שהקרן תהיה קיימת לעולם, רשאים גבאי בית הכנסת למוכרו ולרכוש בתמורתו דבר אחר הנושא רווחים.

• מכירת קרקע שהיתה בה הונאה במחיר - המכירה קיימת ואין צורך להשיב את ההפרש שבין הסכום ששולם לבין המחיר בשוק, למעט אם ההפרש הוא חמישים אחוז ויותר.

מכירת חפצי קדושה פרטיים

• מי שיש בבעלותו ספר תורה פרטי - יש אומרים רשאי למוכרו, ולהשתמש בתמורתו לכל מטרה שהיא; ויש אומרים. והרוכש ספר תורה על מנת למוכרו - רשאי למוכרו לכל הדעות. והיורש ספר תורה - יש אומרים רשאי למוכרו לכל הדעות, אך יש אומרים שגם לגביו נחלקו אם רשאי למוכרו.

• חפצי קדושה השייכים לאדם פרטי, כגון תפילין ומזוזות - יש אומרים שמותר למוכרם ולהשתמש בתמורתם לכל מטרה שהיא, ויש אומרים שמותר למוכרם רק על מנת לרכוש בתמורתם חפץ שקדושתו חמורה יותר.

הַמִּדַּת יָמִים אוֹתוֹ קָרְאָתָּ

אמר ה"חתם סופר": הרי אם יבוא משיח צדקנו בשבת, תהיה לנו קושיה עליו מגמרות מפורשות האומרות אחרת. זה יהיה ה'שיעור' הראשון שיאמר המשיח, ליישב את הקושיות הללו...

הגאון רבי ראובן אלבז שליט"א על ציפייה למשיח צדקנו ושבת קודש

פרשיות אלו אנו קוראים בימי האבל הגדול על חורבן בית המקדש. רבותינו ציוו אותנו להתאבל ולבכות וזו חובתנו בימים אלו, אבל יחד עם זאת חובה עלינו לזכור כי בכל רגע יכול משיח צדקנו להתגלות, בכל יום ממש - "היום אם בקולו תשמעו" (תהלים צה, ז), והמשיח יבוא.

אפילו בשבת חובה עלינו להאמין בכך, ואף שמובא בגמרא (עירובין מג ע"ב) שהמשיח לא יבוא בערב שבת כדי שלא להטריח את האנשים המכינים צרכי שבת, וגם לא יבוא בשבת מחוץ לתחום, מכל מקום עלינו להאמין שהוא יכול לבוא גם ביום שישי וגם בשבת. ואמר על כך ה"חתם סופר": הרי אם יבוא משיח צדקנו בשבת, תהיה לנו קושיה עליו מגמרות מפורשות האומרות אחרת. זה יהיה ה'שיעור' הראשון שיאמר המשיח, ליישב את הקושיות הללו... היו צדיקים שעמדו בכל עת וציפו לביאת המשיח, ואסור לנו לייאש את עצמנו אפילו יום אחד.

מישהו שאל אותי: הרי גם בשנה שעברה קיוונו שהמשיח יבוא עוד לפני תשעה באב ותתבטל התענית, והנה בסופו של דבר הוא לא הגיע? חס ושלום לחשוב כך. אנו אומרים: "ואף על פי שיתמהמה עם כל זה אחכה לו בכל יום שיבוא". הציפיה שלנו לבואו בכל רגע, היא זו שתקרב את הגאולה, ומשיח צדקנו יבוא במהרה בימינו

(מתוך הספר 'משכני')

"אֱלֹהֵי הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה אֶל כָּל יִשְׂרָאֵל" (דברים א, א')

ספר דברים איננו כספרים הקודמים, בהם מצווה ה' את משה להודיע לעם ישראל את המצוות שהם מחויבים לקיים. בספר זה מובאים דברי תוכחה שנאמרו מפי משה רבינו על דעתו. ואף המצוות האמורות בספר זה, הן מצוות שה' יתברך כבר צווה אותנו עליהן, ומשה רבינו רק חוזר ומזכירן, מפני שהן דברים הנצרכים כדברי אזהרות. ניתן לדמות את הדבר לרב המלמד הלכות שבת. לאחר שהסביר את כל פרטי ההלכות הכתובות בתורה, הוא מסכם את הדברים ואומר לתלמידיו: תשמעו, בזה צריך להיזהר, בזה עלולים להיכשל, כאן נאמר איסור ברירה, על ענין זה בני אדם לא שמים לב, אבל יש בכך איסור מבשל, וכיוצא בזה.

ישנם סיכומים סופיים שהם לא רק סיכום של מה שנאמר עד כה, אלא דברים שהרב עצמו מוצא לנכון להדגישם באזהרות מיוחדות, כיון שהאדם עלול להיכשל בהם. זוהי מהותו של ספר דברים, שהוא בעצם ספר אזהרות.

לכן הוא מכונה בשם 'משנה תורה', כיון שבספר זה משה רבינו שב ושונה את כל הדברים שנאמרו בארבעת החומשים הקודמים, ומעלה על נס דברים מסוימים, שאם האדם יכשל בהם חלילה - יאבד את הכל.

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

דרשו | רח' הקבלן 45 ירושלים | 02-5609000 | לשאלות ופניות בכל נושא: dirshu@dirshu.co.il